

31030, II, B. g. 157

Knjižnica slovenske mladini.

Knjiga I.

Dragoljubci.

Zbirka poučnih pripovedek.

Nabral in spisal

Ivan Tomšić,

učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani.

Zvezek I.

V Ljubljani.

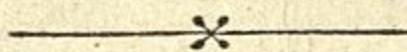
Založil in izdal pisatelj.

1879.

31030, II, B, g.

KNJIŽNICA

SLOVENSKEJ MLADINI.

KNJIGA I.

V Ljubljani.

Natisnila Klein in Kovač (Eger).

1879.

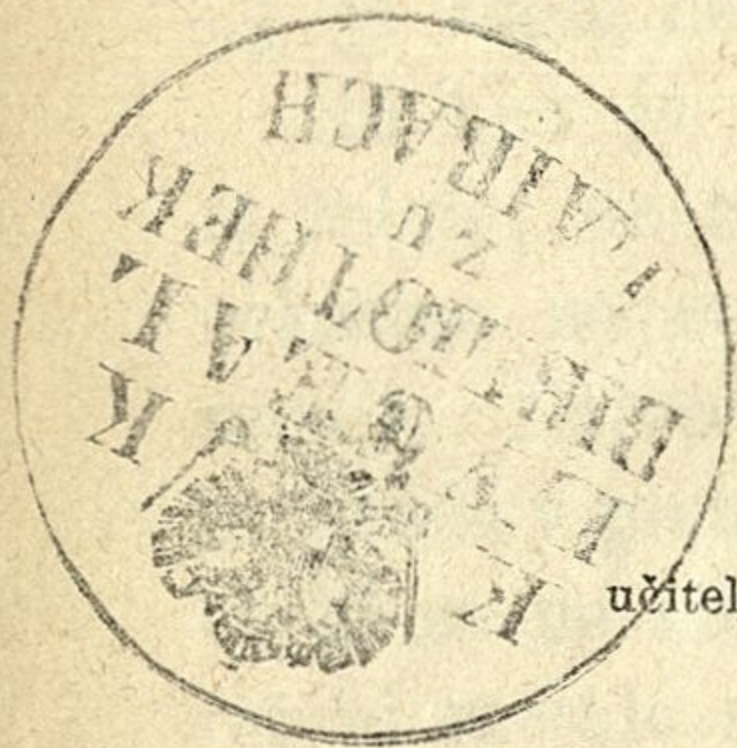
Dragoljubci.

Zbirka poučnih pripovedek
slovenskeje mladini.

Nabral in spisal

Ivan Tomšić,

učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani.

Zvezek I.

V Ljubljani.

Založil in izdal pisatelj.

1879.

Draggölfur.

Nú er þetta bókunin til þess að

skilgreini myndir.

Íslenska

frá 1800

á milli 1800 og 1850

1800

0300h8212

1800

1800

1800

Dragoljubci.

Pripoveduje se: Ko je Bog cvetice ustvarjal, vprašal je vsako, kje si želi, da jej odkaže mesto. Če je cvetica rekla tu ali tam, takój jo je angel nesel in vsadil tjà, kamor si je želela, in kjer jo še dandanes vidimo. Nekateri so si želele, da rastó po gorah, druge po dolinah, nekatere na suhej, druge na mokrej ali vlažnej zemlji. Največ cvetic si je izbralo polja, travnike in livade v prebivališča. V gozd si niso želele, ker tù bi se ne mogle obračati za rumenim solncem, ter bi morale sedeti največ v hladnej senci. Zato ne rastó po gozdih druge cvetice, nego samo take, ki ljubijo senco.

Ko je prišel na zemljo prvi majnik, in je bilo po poljih in travnikih vse polno najlepših, različno pisanih in lepo dèhtečih cvetic, bil je gozd žalosten, ker mu ni bilo dano drugih cvetic razven plučnic in jaglecev (ovčic), same take cvetice, ki ne dehté, ter le malokdo za-nje mara. Gozd pre-mišlja in pravi: „Kaj mi to, da so se vesele ptice vrnile in po mojih vejah preletávajo prepe-vajóč in ščebetajóč? Ptice se ravno tako veselé pri pisanih cveticah po poljih in travnikih. Kadar

Knjiga modrosti in lepih nauk v prirodi.

Otroci!“ rečejo oče Marka, „jutri godujemo prevesel dan; zato rej vstaníte zgodaj, da pridemo v gozd predno vesele ptičice okončajo svoje jutranje pésence in predno biserna rôsa izgubi vročih solnčnih žarkih svoje blestílo.“

„O znamo, dobro znamo, oče, zakaj je jutri nam prevesel dan; jutri je god naše dobre matere, in vi bi nas radi peljali v gozd in na zeleno livado, da natrgamo cvetic in spletemo materi venec v dar. Ali ni tako, ljubi oče?“

„Uganili ste, otroci,“ rečejo oče, „vstanite torej rano, da tem prej iznenádimo mater s prelepimi venci.“

Ravno se je solnce prikazalo na izhodu, sipajoč rumene žarke po gozdih in livadah, da se otroci z očetom odpravijo na pot, ter jo ravnim pótem udarijo proti dobravi.

Prijetni glasovi milih ptičic so se razlegali po vsej okolici, in vsak listek na visocem drevesu in nizkej travici se je lesketal bisernih kapljic jutranje rôse. Otroci so že na potu v dobrovo znači, čimu je namenjen denašnji zgodnji sprehod,

zato so že poprej, predno so dospeli v dobrovo ter se posadili pod košatim hrastom, natrgali polne košarice pisanih cvetic. Dospevši pod hrast, položé košarice pred očeta, ter se naglo, kakor pridne čebelice, razidó na vse strani, da pogledajo v vsak koticék po dobravi, ne bi li našli še kje kako zalo cvetico, da jo vpletó v materin venec.

Ko se otroci k očetu povrnejo in okoli njega posédejo, da bi sestavljali kitice v venec, rečejo oče otrokom: „Reci mi zdaj vsak izmed vas, katera cvetica se mu najbolj dopade in zakaj mu je ta ali óna cvetica najmilejša?“

Komaj oče to izgovoré, vzame Radovanček zvončico, podá jo očetu, ter reče: „Ta cvetica je meni najljubša!“

„In kaj je v tej cvetici tacega,“ vprašajo oče, „da se ti ravno ta cvetica toliko dopade? Le poglej, kako majhene cvetove ima, ki naglo usahnejo in zvené!“

„A vendar se meni najbolj dopadajo ti prekrasno modri zvoníčasti cvetovi,“ odgovori Radovanček, „zdi se mi, kakor bi gledal v prekrasno modro nebó. Slišal sem tudi, da nam modra barva kaže veselo upanje, kar se meni zdi, da je popolnem primerno, ker se nam modro nebó nad nami po dolgem dežji in hudej nevihti zopet pokaže v svojej neizpremenljivej podobi prekrasne modríne. To cvetico imam tudi zato rad, ker ima tako lepo podobo. Ta podoba me vedno spominja na prijetno donèč zvon v visocem zvoniku naše domače cerkve in na óne male zvončke okoli oltarja. Kadar koli

grem na polje, v dobrovo ali bodi si kamor koli, ter ugledam te lepe zvončice, vselej mi srcé od veselja zaigra v prséh, in zdi se mi, kakor bi mi vse zvončice po dobri glasno na ušesa donele, naj se spominjam svete dolžnosti, ki mi jo cerkveni zvonovi kličejo v spomin, da naj grem v cerkev ter ondu pobožno molim dobrega Boga v nebesih.“

Oče objamejo Radovančka ter mu s tem pokažejo, da so ž njim zadovoljni. Potem vprašajo Marijco, katera cvetica se njej najbolj dopade?

„Ali vidite, oče, ta dragoljubeč (šmarjnica), ki je letos gotovo že poslednji, najljubša mi je cvetica izmed vseh drugih,“ reče Marijca pohlevno.

„Kako to, da se ti tako blédi in majheni cvetki, ki ne rodé nobenega sadú, in kadar odcvetó, nobene koristi človeku né donašajo, toliko dopadejo,“ vprašajo oče Marijco.

Nato reče Marijca: „Kakar koli pridem meseca maja v zeleni gozd, v katerem slavec svojo milo pesenco poje, vselej se razveselim, če ugledam med grmovjem v debelejši senci, kakó iz velicéh zelenih listov dragoljubeč svojo kakor sneg belo glavico molí, ter s svojo nežno lepoto in prijetno dišavo zemljo napaja še celó tam, kjer so jo vse druge cvetice zapustile. In če sem natrgala in v kitico (šopek) povezala te prelepe cvetice ter jih potem prinesla materi in sestricam domóv, oj kako so se razveselili prijetne vonjave teh majnikovih cvetic! Ni tega še dolgo, da sem splela venec iz samih dèhtečih dragoljubcev in ga podarila materi proséč jih, da mi povedó, kaj značijo te prelepe

bele cvetice.“ „Glej, Marijca,“ rekli mi so mati, „ta majhena okroglasta podoba in ti tako pohlevno pripéti cvetovi značijo tiho pohlevnost, katera deluje najraje v tihej samoti; bela barva teh ljubih cvetic je barva nedolžnosti in deviške čistosti, a veliki zeleni listi kažejo nam obilost sladke nade, ki ima svojo podlogo v nedolžnosti.“ Takó so mi mati razložili to cvetje in ravno zato so mi dragoljubci najljubše cvetice na zemlji.“

Ko Marijca konča svoj govor, vzame Mirko divji mak, pokaže ga očetu ter reče: „Ta cvet mi je najljubši izmed vseh!“

„Kako to?“ vprašajo ga oče.

„Ali ne vidite prelepo rudečega cvetú? Človeku se zdí, kakor bi bila vsa cvetica v živem plamenu. A goreči plamen, tako ste mi vi oče nekdam pripovedovali, znači ljubezen. Kadar koli ugledam te velike škrlatno-rudeče liste, vselej se spomnim, da moram kakor ta cvetica plamtéti z žarki gorke ljubezni proti dobremu nebeškemu Očetu, proti vam in materi, in proti vsem, ki jih svoje imenujem. Verujte, o verujte mi, ljubi oče, da vas resnično in gorko ljubim, ter da moje srce plamtí od ljubezni do vas z ónim plamenom, kakor nam ga kaže podoba te žareče cvetice.“ To rekši položi Mirko desno roko, v kateri je imel mak, na srcé, kakor bi hotel dokazati, da je govoril resnico. Oče pogledajo z zadovoljnim očesom svojega nadepolnega sina, ter mu rekó: „Bog naj te varuje, ljubi moj Mirko, in naj ti podelí milosti, da tudi zanaprej še ostaneš tak, kakoršen si bil do denašnjega dné!“

Delaj takó, kakor misliš in govoriš, in božjega blagoslova ti nikoli ne izmanjka!“

Zdaj pride vrsta tudi na Fránjico. Ona podá očetu vejico polno rudečega cvetja. Nekateri cvetovi so bili že popolnem razviti, nekateri samo na pol razcveteni, a bilo je tudi nekoliko malih še nerazvitih popkov na zelenej vejici.

„Nu, kaj se ti na tej vejici toliko dopade, dobra moja Fránjica,“ vprašajo oče hčerko.

„Ljubi oče! z besedami vam niti povedati ne morem, kaj se mi na tej vejici toliko dopade, nu čutim, da to cvetje moram najbolj ljubiti! In kdo bi tudi ne imel rad teh prekrasnih, rožnato-rumenih listkov, ki so tako krasno in umeteljno sestavljeni, da bi jih tudi najspretnejša kitničarjeva roka ne mogla lepše sestaviti. Ko sem malo poprej jeden še ne razvit popek odprla, o kako sem se mogla čuditi prekrasnej sestavi. Listek na listku ležèč, od znotraj manjši, a na zunaj vedno večji, dokler ne pride naposled zeleni ovitek! Tu mi nehoté pade na um naša mala Anica, katero so včeraj mati tako skrbno v plenice povijali. To cvetje me spominja na nežno in veliko skrb, katero so naša ljuba mati imeli z nami otroci, ko smo bili še majheni in malozmožni, in jo še zdaj imajo z malo Anico. Mar nima zeleni ovitek pri teh lepih cveticah na zelenej vejici istega poména, ljubi oče?“

„Res je tako, ljubo moje dete. Popki, iz katerih se pozneje razvije cvetje in sad, imajo mnogo mnogo manjših in večjih sovražnikov, ki bi jih radi ukon-

čali. Ako bi tedaj ne bili popki tako dobro omotani in poviti v zeleno pérjiče, mnogo bi se jih pogubilo; mraz, slana in žužki bi jih mnogo pokončali. Iz tega tedaj vidiš, kako dobri nebeški oče ne skrbí samo za nas uboge ljudi, nego tudi za vsako cvetico, vsako rastlinico, še celo za vsak popek pri cveticah. Zatorej nam pa tudi tvoja vejica, s temi umételjno sestavljenimi ovitki, ne kaže le vsemogočnosti in neskončne modrosti božje, ampak ona nam je tudi živa podoba ljubezni nebeškega očeta, ki jo ima do vseh svojih stvari...“

„A zdaj mi še ti Zorica pokaži svojo cvetico,“ rečejo oče, obrnivši se k najmlajšej hčerki.

Zorica seže v svojo malo, novo košarico, ter vzame iz nje materino dušico, cvetico, ki raste povsod po suhih travnikih, poljskih mejah in grivah. Podá jo očetu in reče: „Kadar koli pogledam te male rožnorudeče cvetice in te nežne listke, kadar koli zavoham njih ugodno vonjavo, ali pa, da le začujem presladko imé te rastlinice, vselej se mi zdi, kakor da bi mi govorila in rekla: Ljuba moja deklica! ne zabi nikoli ljubezni svoje matere, s katero te objemajo in gojé, s katero te ljubijo takó, da bi do zadnje kapljice krvi prelili za tebe, ako bi bilo treba. Bodi vedno taka, da bodo tvoja mati sladkost uživali iz vonjave tvoje pokorščine, nedolžnosti in lepih čednosti, kakor jo uživaš ti iz vonjave mojih cvetov! — Kako bi tedaj ne ljubila, preljubi oče, take cvetice, ki mi toliko lepih misli vzbuja v mojem mladem srci!“

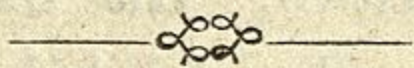
Zoričine besede so očeta ganile do solz. Radi bi bili še marsikaj govorili s svojimi otročiči ali solnce je bilo že precej visoko na nebesnem stropu in tudi venci so bili že izgotovljeni, zato je bilo treba, da se vzdignejo in krénejo proti dómu.

Popisati se ne da, koliko veselja so otroci naredili materi, podarivši jej v dar prelepe vence, narejene iz toliko pomenljivih cvetic.

Ko so oče materi pripovedovali, kako prijetno zabavo so imeli z otroci zunaj pod milim nebom, moral je vsak otrok posebej razložiti še materi pomén najljubše mu cvetice.

Mati objamejo in poljubijo vsacega otroka posebej, a oče jim rekó:

„Otroci! bodite tudi vi kakor cvetice, ki so živa podoba cvetoče mladine. Veselite se svoje zlate pomladi in cvetite v veselem upanju in krasoti, kakor biser človeškega rodú. Bodite v vseh lepih lastnostih in čednostih tako krasni in ljubeznivi, kakor so cvetice, s katerimi je Bog zemljo ozaljšal.“

Cvetoča jablana.

Bilo je v pomladi. Polja in livade so ozelenele in cvetice so se razcvétale, da jih je bilo veselje gledati. Drevje je bilo že povsod z belim cvetjem pokrito, ko Jožek veselo priskače z očetom na vrt in se veseli prelepega pomlád-nega jutra.

„Jejmina, oče!“ vzklikne veselo, „poglédite no našo mlado jablano, kako lepo cvetè; bela je kakor bi jo sneg pobélil! Kaj ne, to bomo imeli jabolk v jeseni?“

„To se le tebi tako dozdeva,“ rečejo oče, „ker te obílo cvetje v oči bôde; a na cvetji še ni, da bi imeli v jeseni tudi obilo ovočja (sadja), lahko se zgodí, da ga bomo imeli prav malo.“

„Kaj, malo?“ vpraša Jožek, čudéc se, „kako to, ljubi oče, tega ne umejem.“

„Glej,“ rečejo oče, „zdaj jablana še le cvetè, a da dozorí tudi sadje, k temu je še mnogo treba. Mnogo cvetja, ljubi moj Jožek, raznesel bo veter, mnogo ga bodo ptice, gosenice, črvi in druge živalce snedle, mnogo ga bode zvenélo in odpadlo, in kolikokrat se zgodí, da mnogo cvetja tudi pozni pomladanski mrazovi v jednej samej noči pokončajo.“

„Oh oče, to je žalostno,“ vzdihne Jožek, „da nas upanje tako zeló vará!“

„Pač da je žalostno,“ rečejo oče, „a ravno tako in nič drugače upajo tudi marsikateri starši najboljšega sadú od svojih otrok; a njih upanje jih vará, strup razuzdánega življenja izpodjé najboljše cvetje lepih čednosti in željno pričakovani sad ne dozori. Zatorej pázi se, Jožek, hudobnega društva. Hudobno društvo je najhujši víher mladinskemu cvetju. Popači in razdere naglo vse, kar je že mnogo let rastlo in zorélo.“

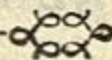
To rekši, pogledali so oče z žalostnim očesom svojega sina Jožka. Jožek jih razumé, pade očetu okoli vratú ter jim s solzami v očéh reče: „Tega se vam, ljubi oče, na meni ni treba bati. Ta poljubek in ta gorka solzíca v mojem očesu bodi vam priča, da je moja obljuba resnica!“

Otíde nam kmalu pomlád in polét,

Osuje prehitro mladosti se cvét;

O skrbi, mladína, za cvetje lepó,

Da sadja obílo prineslo ti bo.

Plačilo milosrčnosti.

Ivanko je bil jedini sin ubožne, pa bogaboječe matere. Očeta ni poznal, ker so mu bili umrli, ko je bil komaj pol leta star. V majhenej, siromašnej, pa čednej hišici je živel in rastel v varstvu skrbne matere, ki ga je vsega dobrega učila, in mu še posebno milosrčnost do ljubih živalic priporočala. V cerkev ga je vselej s seboj jemala, in nikoli mu ni privolila, da bi šel v slabe tovarišije. Že zgodaj mu je ljubezen do Boga in veselje do dela v mlado srce vcepila, dobro vedoč, da le v ljubezni do Boga in s pridnostjo pri delu si človek krepí dušo in telo. Snažnost je imel Ivanko nad vse rad; vsako jutro, brž ko je vstal, umil si je obraz, vrat in roki; poplaknil si je usta, zobé s prstom podrgnil in grlo izgrgral, ker so mu mati večkrat dejali, da to mnogo k zdravji pripomore. Zató je pa tudi imel čedne in bele zobé, kakor da bi bili slonokosténi, in nikdar ga niso boleli. Zvečera, bodi si po leti, bodi si po zimi, umival si je večkrat glavo in nogé. Po leti se je včasih kopal v vodi, ki je memo hiše tekla, a nikoli sam; mati so bili vselej zraven, da bi se mu kaka nesreča ne pripetila. Čitati in pisati se je učil v šoli.

Srcá je bil zeló usmiljenega in najmanjšej živalci ni storil nikoli nič žalega. Memo hiše je žubórel potok, ki je zadej za hišo nekoliko zastajal. Tu je uboge čebelice, ki so v vodo popadale, pobiral iz vode in jih na solnce deval, da so se ogrele in zopet zletele, kar je dobrega dečka zeló veselilo. Necega dne je videl hudobneža, ki je na šivankino koníco nabadal muhe. To se mu je zeló hudo storilo; solzé mu stopijo v oči ter žalostnega srca pové domá materi o neusmiljenosti hudobnega dečka. Po ves dan je hodil žalosten okoli, ako je videl neusmiljene otroke, ki so hroste (kebre) brezvéstno mučili, noge jim odščipnili, na les jih nabadali in si mline narejali. V srcé se mu je smilila uboga živina, katero je pastir na paši z bičem nabijal in s kamenjem zavračeval. Vsakej živalci je pomagal iz njenih muk, ako je le mogel. Kobilico, katerej je na senožeti kôsec nogo odsekal, strl je, da se ni uboga živalca dalje mučila. Ribe postrve in rake je večkrat v potoku lovil, ki je memo hiše tekkel. Ko je ribo vjel, hitro jej je vrat zavil, da ni bila predolgo v nepotrebnih bolečinah. Rake niso mati nikoli pristavili v mrzlej vodi k ognji, vselej so jih vrgli v vrél krop, da so poprej poginili. Ivanko ni nikoli pticam gnezda razdiral, jajca pobiral in mladiče pobijal, kakor to delajo nekateri hudobni otroci, ki nimajo nobenega usmiljenja z ubogimi živalcami, ki so tudi stvarí božje, in čutijo bolečino kakor človek.

Ivanko je bil zal in krepák deček, v vsej vási mu ni bilo sličnega. Zató so ga pa ljudje

radi imeli ter so njemu in materi radi pomagali, da nista preveč trpela, ko ju je uboštvo trlo.

Ko je Ivanko stopil v sedemnajsto leto svoje dôbe, umrli so mu dobra mati, po kateri je hudo hudo žaloval. Sosed, najbogatejši mož v vasi, vzal je Ivanka k sebi, kateremu je štiri leta pridno in zvesto služil. Gospodar vidèč, da je Ivanko zal mladenič, plemenitega, pobožnega in usmiljenega srcá, ponudil mu je svojo jedino hčer, plemenito in bogoljubno deklico, v zakon, ter mu je izročil vse svoje premoženje.

Glejte, otroci! tako skrbí Bog za óne otroke, ki so plemenitega in usmiljenega srcá. Zapómnite si dobro prigovor, ki pravi:

Srce blágo, duša mila,
Nikdar nista brez plačila.

Molitev pomaga.

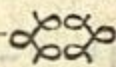
Marta je bila uboga, zapuščena vdova. Imela je jedinega sina, pridnega Mihca, s katerim je živela v siromašnej čumnati necega skopca (skopuha). Ta človek je bil zeló neusmiljen.

Vsake kvatre mu je morala uboga Marta naprej plačevati stanovništvo. Časi so bili hudi, in revščina je na ubogo vdovo tako pritisnila, da ni mogla stanovništvo o pravem času poravnati. „Štiri in dvajset ur,“ zakričí skopec, „dam vam odlóga; ako v tem času ne plačate, spravite se mi takój izpod moje strehe. A da meni ne bode nobene kvare, prodano vam bode vse vaše malovredno blagó.“ — Pomagalo ni nič, ne jok ne stok uboge vdove. „Kar sem rekel, rekel sem,“ reče mož, obrne hrbet ter gre iz hiše. — Kaj je bilo ubogej Marti začeti? Drugače ni bilo, božje volji se je morala izročiti.

Popóludne je gnal Mihec kozó, jedino redílo uboge matere, na pašo. Tu pred nekim znamenjem Marije poklekne, moli in prosi kraljico nebes in zemlje, naj bi izprosila pomóči pri dobrem nebeškem očetu. Ko svojo molitev okončá, vstane ter gre nabirat jagod v svojo torbico, da bi jih domóv

materi prinesel. V tem trenotku pripodí jastreb ubogo golobico, ki se skrije pred sovražnikovimi kremplji v votlo drevó. Mihec to vidéč, spleza na drevo, seže v duplo in privleče z golobico vred težko možnjo polno denarjev. Urnih nog teče domóv k materi in jej pokaže, kaj je našel v hrastovem duplu. Ker se ni moglo zvedeti, čegavi bi bili denarji, ostali so ubogej Marti. — Takó je Marija uslišala Mihčevo molitev in otéla dva siromašna, pa pobožna človeka iz velike zadrége in iz rok neusmiljenega oderúha.

Molite radi, ljubi otroci, ker človek brez molitve je suha klada brez vej in zelenja, brez cvetja in sadú. A kar je še najboljše, je to, da molitev skoraj vselej pomaga, ako pride iz dobrega, bogoljubnega srcá.

Zamorec.

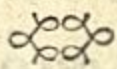
Star zamorec pride pred hišo bogatega trgovca ter ga prosi vbogajme, rekoč: „Dvajset let sem služil gospodarju in dobro sem mu delal. A zdaj, ko sem se postaral, ko so me moči popolnem zapustile in truplo ni več za nobeno rabo, zdaj mi je gospodar odpovedal službo in me pognal od hiše. Zapušččen od vseh, primoran sem pri dobrih ljudéh iskati si kruha.“

Zamorec se bogatemu trgovcu smili. Reče mu, da naj gré v hišo, kjer dobí kruha in mehko posteljo v prenočišče. Reče mu tudi, da lahko dljé časa pri njem ostane. — Trgovčevi otroci so se črnega zamorca zeló bali in so vprašali očeta, kakšen človek je to. Oče jim rekó, da je zamorec ravno tak človek kakor mi, ustvarjen po podobi božjej in namenjen za večno življenje. Po malem se otroci zamorca privadijo in ga imajo zeló radi.

Neke nočí je ležal zamorec tiho v svojej čumnati. Pozno po noči sliši ropòt zunaj pred vrati. Zamorec takój vstane ter gre k oknu gledat, kdo ropotá. Dva tolovaja sta ravno v trgovčevo sobo lezla; ostra noža sta se jima blestéla v rokah. Zamorec to vidèč, zavpije: „Kdo sta!“ — Tatova

ugledavši črnega zamorca, zeló se ustrašita, skó-
čita raz okna na trda tla in se zeló pobijeta.
Druzega dné so ju dobili pod oknom ležéča, zvezali
so ju in odpeljali pred sodnijo.

Trgovec se zamorcú zahvali in mu reče:
„Starec! sam Bog vas je pripeljal v mojo hišo,
da ste meni in mojej družini oteli življenje in pre-
moženje. Pri meni ostanite do smrti!“

Ljubezen do staršev.

Zivel je v kineškem cesarstvu v Aziji skrben oče v velicem siromaštvu. Imel je sedmero otrok in je bil v cesarskeji službi. Pridejo huda leta, draginja in lakota nastane po vsem cesarstvu. Letna plača ubozemu očetu ni bila dosti, da bi prehranil ženo in otroke. Po noči in po dnevi je premišljeval od kodi naj vzame denarjev, da bi kupil kruha ubogej družini. „Sila ne pozná postave,“ misli si ubogi oče, gre do cesarske blagajnice in si vzame toliko denarjev, da prehrani ženo in otroke.

Tatvina pride kmalu na dan in ubogi oče je bil obsojen obé roki djati pod klado, da mu ju oster nož odseče.

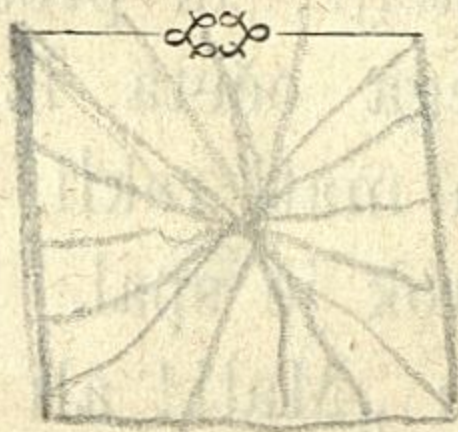
Žena in otroci začnó bridko jokati, ko slišijo to strašno obsodbo. „Kdo nas bode odsléj hranil? Kdo bode skrbel za nas?“

Najstarejša hčerka, deklica v dvanajstem letu svoje dôbe, obleče se najlepšo obleko, ki jo je imela. Mati to vidéč, vprašajo hčerko, kako more pri takej žalosti misliti na lepo obleko. Hčerka ne odgovori ničesar, nego naravnost hití pred cesarja, pade na koleni predenj in mu reče: „Pre-

svitli car! Moj oče so grešili zoper tvoj ukaz in po postavi izgubé obe roki. A kdo bode nas ubogo družino hranil, ako se izvêde tvoja ostra obsodba? Glej, presvetli car! tukaj imaš moji blédi in nedolžni roki, vzemi ju in odsekaj, a mojemu očetu prizanesi, ker ti svojih rok dati ne morejo, ker z njima služijo kruha nam sedmerim otrokom in materi!“

Ta otročja ljubezen je cesarja do solz ganila. Odpustil je očetu in ga je še dalje obdržal v službi, a dobro hčerko pošlje obdarjeno domóv k staršem.

Otroci, ljubite očeta in mater!

Angeli naši prijatelji.

Nek poganski sodnik je obsodil očeta ubožne družine po nedolžnem v ječo. Že celih petnajst mesecev je nedolžni oče zdihoval v ječi.

Mati so vsak večer pozno v noč klečali in molili za svojega možá ter so tudi otroke k molitvi opominjali, rekoč: „Otroci! molite še vi in priporočite se svojim angelom váruhom, oni so naši najboljši prijatelji, in prosili bodo Boga, da nam reši nedolžnega očeta iz ječe.“ — Otroci storé, kakor so jim mati rekli.

Najmanjši otrok je spal. A zdajci se oglasi in zavpije v sanjah: „Mati! ali vidite angele, kako se lepo blesté in kako hitro gredó v sodnikovo hišo?“ — „Spančkaj, spančkaj, ljubo moje dete,“ tolažijo mati spečega otroka, „to se ti le sanja; angeli ne hodijo v hišo krivičnega sodnika.“ — „Dà, dà, šli so, šli naravnost k sodniku, videl sem jih prav dobro,“ odgovori nedolžni otrok in si máne očí.

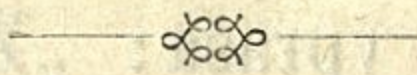
Dete zopet kmalu zaspí, ž njim tudi mati in otroci.

Druzega dne zjutraj pripoveduje sodnik svojim pisarjem in svetovalcem čudne sanje, ki jih je imel

po noči, rekoč: „Kamor koli sem se ozrl po noči, povsod sem slišal jôk in stok uboge žene in otrok ónega možá, ki je že več mesecev zaprt v ječi. Nisem imel mirú ne pokoja, dokler nisem obljubil izpustiti jetnika, kakor hitro se naredí dan. To se naj tudi zgodí!“

Kmalu potem pridejo oče iz ječe domóv k svojej ljubej družini. Veselja ni bilo konca ne kraja; a najmlajši otrok je še vedno povdarjal, da je videl angele, ki so šli v sodnikovo hišo prosit za njegovega nedolžnega očeta.

Otroci! priporočujte se tudi vi svojim angelom váruhom in jih prosite, da vas čuvajo in varujejo greha, ki je največje zlô na svetu.

Kdor druge mrzí, sam sebe grdí.

Tri deklice iz jedne vasi so hodile pridno v šolo. Učenka Marijca je te deklice mrzela in jih ni mogla pogledati z dobrim očesom.

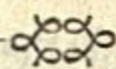
Učiteljica to vidéč, zapiše v Marijčino písanko v prvo vrsto naslednja tri imena: Minka, Ivana, Bárice.

Marijca zarudí po vsem licu, ko ugleda ta imena v prvej vrsti svoje pisanke. Bila so namreč imena ónih treh deklic, ki jih je mrzela; zatorej pa tudi ni hotela teh imen lepo pisati. Učiteljica pride do nje ter jo vpraša: „Zakaj denes lepo ne pišeš, Marijca?“ — Marijca odgovori: „Teh imen ne morem lepo pisati, ker se mi ne dopadejo.“ — Nato učiteljica: „Kako to, da se ti ta imena ne dopadejo? Kakor vsako drugo imé, tudi ta imena so imena svetnic božjih, in kar je še posebno lepo pri teh imenih, národna so, zatorej imamo tudi v naši šoli Minke, Ivanke in Bárice, ki so vse prav pridne in dobre deklice. Nu meni se dozdeva, da ti mrziš, Marijca?“

Marijci se je solzilo pri teh besedah. Takój spozna svoj pregrešek in obljubi, da ne bo nikoli več mrzela svojih vrstnic. Resen pogled njene dobre

učiteljice in nekoliko svarilnih besed popravi Marijco za zmirom. Takój je vzela peró ter je pisala zgoraj omenjena imena kolikor najlepše je znala in mogla.

Druzega dne jej napiše učiteljica v pisanko naslednje besede: K d o r d r u g e m r z í , s a m s e b e g r d í , a t e b e s e d e n i s o b i l e z d a j v n o b e n e j d o t i k i v e č z M a r i j c o , k e r j e b i l a o d s i h d o b z e l ó d o b r a i n l e p o p o v e d n a d e k l i c a .

Ne zaničuj darov božjih.

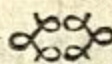
Bilo je 1812. leta, ko je šla francozka vojska na Rusko. Četa (kompanija) francozkih vojakov ostane za nekaj časa v majhenej ruskej vasi. Vaški krčmar, katerega je bila ta vojska že skoraj na beraško palico spravila, dobi dvanajst vojakov v stanovanje. Siromak se jih boji in jim streže, kolikor zna in more. Belega kruha ni imel pri hiši. — Jedenajst vojakov je bilo tudi s črnim kruhom zadovoljnih, a nikakor ne njihov vodnik, prevzeten mladenič. „Belega kruha sèm!“ zavpije ošabnež, „če ne, drugo zagódem.“ S temi besedami zažene črni kruh za vrata. Ves preplašen se splazi stari krčmar iz hiše, da bi poiskal prevzetnemu vojaku belega kruha. Dobi ga in mu ga dá. — Nato stopi v kot, kamor je bil črni kruh odletel, pobere ga, poljubi in skrbno vtakne v skrinjo, katero potem zaklene. Vojak se iz vsega grla smeje staremu krčmarju in mu družega dne pri odhodu še zaničljivo reče: „Oče, meni se zdi, da bo kruh, katerega ste včeraj v skrinjo zaklenili, predno se mi vrnemo, vendar malo pretrd.“ Krčmar se nasméhne in molčí.

Francozi so bili od Rusov tepeni. Na vse strani razkropljeni, zmrzneni in izstradani bežali so pred ruskimi kozaki (konjiki). Bil je zelo mrzel zimsk dan. Naš krčmar, da bi prišel do vode, razbijal je led. Zdajci prihití do njega v cunjah zavít, izstradan in skoraj na pol zmrznen človek. Krčmar komaj izpozna v njem ošabnega vojaškega vodníka, ki je pred nekoliko tedni pri njem stanoval in belega kruha zahteval. Od mraza in gladi se tresóč, prosi siromak za stanovanje in malo kruha. Oboje mu prijazni krčmar obljubi in ga pelje v hišo, kjer je bilo nekoliko slame na tléh. O kako dobra postelja je bila to od mraza trepetajočemu vojaku! Ali prazni želodec ni bil samo s tem zadovoljen. Krčmar takój ugane, kaj še manjka ubozemu vojaku, gre iz hiše, a kmalu se zopet vrne in prinese — oj! nič druzega nego — sam ključ.

Z résnim licem odprè zdaj staro skrinjo ter prinese kos kakor kamen trdega, črnega kruha iz nje. Pokaže ga vojaku, rekoč: „Priatelj! je-li poznate ta kruh? Predno ste se vrnili, zna se, da je postal že malo trd, ali mislim, da ima glad dobre zobé.“ — „O dà, dà, ima jih, ima,“ vzdihne vojak ter željno stegne roko po trdem, črnem kruhu, kakor bi trenil, snedel ga je do zadnje drobtine. Z ganenim srcem ga je gledal krčmar in mu rekel: „O Bog! o Bog! ti si pravičen in pravične so tvoje sodbe. Ko je bil ta vojak črni kruh v kot zagnal, že takrat sem si mislil, znabiti pride čas, da bo svoj glad še s tem črnim kruhom rad potolažil; zatorej sem pobral kruh in ga spravil

v skrinjo. Prijatelj! takrat ste se mi smijali in me zaničevali. Ali vidite zdaj, kako dobra je bila moja skrb? Črni kruh, ki ste ga óni dan v kot zagnali, dišal vam je zdaj gotovo bolje, nego najboljša jed. Zapómnite si to, in ne zaničujte nikoli božjih daróv!“

Osramoten vojak povési k tlam oči, potem s kesanim srcem prosi dobrega krčmarja za odpuščenje. Krčmar mu odpusti, dá mu še jesti in piti, ter mu pokaže stezó, po katerej je kozakom srečno ušel.

Bodi usmiljen.

Bilo je na svet večer 1851. leta, da pride imovita kmetica iz bližnje okolice v Gradec, glavno mesto štirskde deže, različnih stvarí kupovat za božič. Ondu zagleda v nekej ozkej ulici ubozega dečka, ki je bled in malo ne na pol nag s solzami v očeh prosil vbogajme. Imovítej kmetici se deček v srce smili. „Čemú se jokaš, ljubi moj?“ vpraša kmetica ubozega dečka. „Mati mi umirajo!“ vzdihne deček, „a jaz že od ranega jutra tukaj stojim in prosim, da bi kaj vbogajme nabral in domóv prinesel; a zamán! nihče se ne usmili mene, uboge sirote.“ — Kmetica reče dečku, da jo naj k materi pelje. Deček storí. V daljnem predmestji pod strgano streho je ležala na slami mrtva mati; poleg nje je klečal duhovnik in molil. Kmetica to videč, postojí in nekaj misli. Nato reče dečku: „Tvoja mati so ti umrli — idi z menoj, odslej sem ti jaz mati.“

Pravo mater so pokopali, a ubogi deček je šel s kmetico, kjer je bil z veseljem v hišo sprejet in z vsem potrebnim oskrbljen.

Glédite! takó je plemenita kmetica godovala rojstni dan ónega, ki je dejal, ko je še po zemlji hodil: „Bodíte usmiljeni in usmiljenje bote dosegli. Resnično vam povem, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših, meni ste storili.“

Stanovitost v krščanski veri.

Dva pobožna dečka, komaj v petnajstem letu svoje dôle, bila sta 1648. leta po Kristovem rojstvu prodana Turkom v sužnost. Turki so si mnogo prizadejali, da bi dečka zatajila svojo pravo krščansko vero, a bilo je zamán. Dečka ostaneta stanovita ter odgovorita: „Raje umreva, nego da bi zatajila vero svojih očetov.“

Necega dné pride jeden teh dečkov k tovarišu, ter ga najde ranjenega in v krvi ležečega. Krvoloki Turki so ga neusmiljeno mučili, da bi bil sprejel njihovo vero.

Ko tovariš vse to čuje, pade od veselja na koleni predenj in mu poljubuje krvave rane. V tem pride njiju turški gospodar in vpraša: „Kako to, da poljubuješ krvave rane svojemu tovarišu?“ — Deček odgovori: „Zato, ker spoštujem rane in kri, katera se preliva zavoljo svete vere Kristove.“ — Nato gospodar: „Ako mi takój ne zatajiš svoje vere ter ne pristopiš k Muhamedu, ukažem ti pri tej priči odsekati obe ušesi.“

Deček nato hitro skoči, vzame meč vojaku, ki je stal blizu njega, odseče si jedno uho ter reče

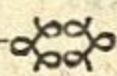
gospodarju: „Ná, tukaj imaš moje uhó! Ali želiš še druzega? Mar bi rad moje življenje? Vse, vse ti dam, — samo svoje vere zatajiti ne morem!“

Kmalu po tem dogodku sta se preselila ob á dečka v boljše življenje, — v življenje, kjer ni nobenih težav ne trpljenja.

Tudi vi, otroci bodite stanovíti v krščanski veri, ter imejte vedno pred očmi, da smo popotniki na tem svetu, ki iščemo prave svoje domovine; a naša prava domovina so visoka nebesa, kamor nam je treba večkrat oči povzdigovati, da ne izgremo pravega pota. Prenašajte pa tudi voljno vse križe in težave, ki vam jih ljubi Bog pošilja, saj

Britkosti in križi so temne noči,

Da potlej za njimi nam lepše svitlí.

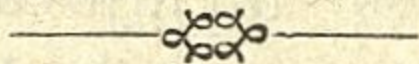

Tolažba.

Priprost kmet tóži necega dné gospodu župniku, da si ne more prav nič zapómneti od besede božje, naj si jo vsako nedeljo še tako pridno poslušá v cerkvi. „Škoda za čas, ki ga s tem potratim,“ reče kmet, „boljše bi bilo, da bi domá ostajal in kaj družega delal.“ — Pred kmetovo hišo, kjer sta se kmet in župnik razgovarjala, stali ste dve umazani košari. Župnik to vidèč, nasmejejo se priprostemu kmetu in mu rekó: „Vidim, da ste na krivem potu in treba je tolažbe vašej duši. Vzemite jedno teh košar tukaj in zajmite ž njo vóde iz bližnjega potoka. A to storite trikrat zaporedoma.“ — Kmet storí, kakor mu so ukazali gospod župnik; a zna se, da je voda iz košare takój zopet iztekla. Zdaj mu rečejo gospod župnik, da naj dene košaro zopet na prejšnje mesto nazaj. Kmet tudi to storí. „Ali vidite zdaj kako izpremembo na košari, s katero ste zajémali vodo,“ vprašajo gospod župnik priprostega kmeta. „Nobene druge,“ odgovori kmet, „nego samo to, da je zdaj popolnem čista, a óna, s katero nisem vóde zajémal, umazana je še zdaj, kakor je poprej bila.“ — „Glejte, ljubi moj!“ rečejo gospod župnik, „tej košari podobna je

vaša duša. Kakor je umazana košara, da-si vode ni držala, izgubila vendar vse madeže in je zdaj popolnem čista, tako bo tudi vaša duša, poslušajóč besedo božjo, da-si vam prav nič ne ostane v glavi, izgubila vse pregrešne marôge in postala bo čista in Bogu prijetna podoba. To vam bodi tolažba in vas naj izpodbuja, da tudi dalje še hodite pridno v cerkev in poslušate besedo božjo, to je, da zajemate iz studenca večne resnice.“

Rosa napaja in poživlja rastline, — beseda božja pa krepča in plemeníti naše srce. Poslušajte torej radi besedo božjo in vse lepe nauke, in zvesto jih hranite v svojem srci.

Starček in pes.

Zivel je svoje dni imovit človek, kateremu so starši obilo premoženja zapustili. Mladenič je bil lehkomiselná glava ter ni mislil na družega nego na prazno veselje tega svetá. Dan za dnevom je hodil po veselicah in njegovi prijatelji mu so dobro znali mošnjo prázni. Po vse noči so plesali, pili, ukali in igrali. Zna se, da s takim življenjem se je mladeničeva dedovina manjšala, denarji so izginjevali in kmalu je bilo treba zdaj to zdaj óno reč iz hiše prodati. Vse to lehkoumnega mladeniča ni izmodrilo. Naposled ga denó na boben; prodadó mu vse, a komaj toliko dobé, da poplačajo dolgove. — Zdaj se podá ubogi mladenič k svojim dobrim prijateljem, ali ti mu vrata zapirajo in se izgovarjajo, da bi mu radi pomagali, ako bi mogli. Nekateri njegovi prijatelji se ga celó izogibajo. Pač je res, da kakor v ognji zlató, tako se v nesreči izkušajo prijatelji.

Kaj je bilo storiti ubozemu človeku? Ne ostaje mu družega nego s težkim in nenavadnim delom si vsakdanji kruh služiti. A to še ni bila vsa nesreča. Huda bolezen ga zadene in siromak pride v tej bolezni ob oči. Vse ga je bilo zapustilo,

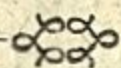
samo njegov psiček mu še zvest ostane v nesreči. Kadar je koga srečal, postavil se je na zadnji nogi, a s prednjima je prosil milodárov svojemu slepemu gospodarju. Ko se je zvečera solnce za goré pomikalo, opominjal je vselej gospodarja, da je čas domóv iti, a po noči, ko je slepi siromak od prevelicih bolečin kričal, prišla je dobra žival k njegovej glavi, da mu solzé z lica liže in izsušene oči moči.

Necega dne pride psiček na ulicah pod koló neke kočije. Ker se zaradi starosti ni mogel umákniti, bilo je po njem in uboga živalca pogine.

Slepi starček ni imel zdaj od nikoder pomóči in tudi on čez nekaj dni od žalosti umrje.

Ta povest nas uči, da se ni zanašati na prijatelje, kadar smo v nesreči, in da tudi ni vsak naš prijatelj, ki se nam prilizuje in dobríka, kadar smo v sreči.

Kakor megle in oblaki izvirajo le iz zemlje, tako tudi naša nesreča izhaja le iz nas samih.

Repata zvezda.

Miško, Ivanek in Rajko so šli v soboto zvečera iz Petróvnikovega gaja domóv. Gredóč ugle-dajo prečudno svetlobo na nébu. Strah jih napade, ker kaj tacega še nikdar niso videli, in tudi niso znali, kaj ta čudna prikazen na večernem nebu poméni. — Druzega dne so pri-povedovali v nedeljskej šoli, da so jim starši doma rekli, da čudna svetloba na nebu znači šibo božjo, s katero nam Bog hude čase napoveduje. Učitelj se temu smejejo in razložé nedeljskim učencem svetlobo na nebu tako-le:

„Svetloba, katero ste sinoči videli, bila je svetloba repate zvezde ali kometa. Repata zvezda je kakor vsaka druga zvezda, samo da ima nekoliko drugačno svetlobo. Rep ali metla za njo je neka megla, ki jo obdaje in se v naglem teku daleč z njo raztegne. Solnčni žarki se v zvezdo in v óno meglo vpró in oboje razsvetlé. Repate zvezde se nam zato tako čudne zdé, ker jih redko kedaj vidimo. A zakaj jih vidimo tako redko? — Zató, ker one potujejo po neizmerno dolgih potih in jih vidimo le takrat, kadar se našej zemlji nekoliko bolj približajo. Niti učenjaki ne morejo njihovih

potov natanko preračuniti. Nekatere repate zvezde so manjše, nekatere večje, in imajo slabejšo ali močnejšo svetlobo. Bere se, da se je največja repata zvezda prikazala 150 let pred Kristovim rojstvom, in da je ta zvezda bila velika kakor solnce ter je prekrasno sijala. Pozneje se ta zvezda ni več prikazala, da-si je od tistega časa že preko 2000 let preteklo. Iz tega se vidi, kako neizmerno dolg pot potuje tak komet po ogromnem nebem prostoru. Repatim zvezdam, ki so se že povrnilo, izračunili so učenjaki njihov pot, zatorej tudi znajo, kedaj se zopet taka zvezda prikaže.

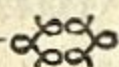
Repate zvezde ne značijo nobene nesreče, kakor se nekateri ljudje bojé, kadar jih ugledajo. One nam, kakor vsa druga nebesna telesa, kažejo božjo vsemogočnost in brezkončno modrost stvarnikovo.“

Vse je kroglo, vse se miga,

Vse prijazno sveti se;

Vse oznanja, da velika

Roka svet vstvarila je.

Ne bodi zavídljiv.

Ej da ste videli Vraničevega Lukca, kako milo je gledal na Škuljevo črešnjo in kako so ga bôdle lepo rudeče cépljenke v očí! Nekaj časa ondú stojéč, glasno vzdihne: „O da bi mi sosed Škulj dovolil, da si jih samo nekoliko smem utrgati!“ — Stari Škulj, ki je stal pri mlaki za Lipnikovem plotom, slišal je to glasno Lukčevo željo in mu reče: „Nu, ker si želiš le nekoliko črešenj utrgati, bodi ti; idi na črešnjo a glédi, da ne padeš!“ — Lukec ne pusti, da bi se mu dvakrat reklo. Naglo kakor mačka se popnè na črešnjo in zobajóč jih, kmalu si nabere precejšno število lepih cépljenk.

Stari Škulj otíde v hišo ne brinéč se dalje za Lukca. Nu kmalu pride pod črešnjo drug deček, po imenu Andrejček. Bil je to sirota od petè do glave, in videlo se mu je na licu, da se mu je moglo nekaj žalostnega prigoditi. In res, ravno včeraj so mu pokopali dobro mater, jedino podporo, katero je še imel na tem svetu. Danes je šel Andrejček prvič po svetu, da si poišče dobrih ljudi. Ko ugleda Lukca na črešnji, reče mu: „Lukec! daj, daj, vrzi mi vsaj jedno pest črešenj z drevesa, zeló sem lačen.“

„Dakako!“ zakrohotá se Lukec na drevesu, „takih potepinov našlo bi se še več, ki bi radi,

da bi jim kdo lepe cépljenke kar v usta metal. Obriši se, dragi moj Andrejče, pod nosom ter si nikar ne misli, da boš znabiti danes črešnje zôbal.“

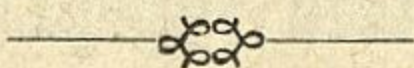
Andrejček prosi še dalje in reče, da bi mu Lukec vsaj óne črešnje pustil, katerih njegova roka ne doseže, ker tudi on želí na drevo splezati in si jih nabrati. Ali Lukec se grdo zadere nad njim: „Da se mi takój spraviš izpod drevesa! Za take nebodijih-treba, kakoršen si ti, niso črešnje. Ako se mi takój ne pobereš, splezam doli in“ — —

V tem trenotku se zlomi veja in Lukec leží kakor je dolg in širok pod črešnjo.

Andrejček priskoči k njemu in kliče na pómoč. Pridejo sosedje, med njimi tudi stari Škulj, kateremu je Andrejček vse povedal, kako se je ta nesreča zgodila. Lukec si je nogo izpahnil in moral je dolgo trpeti, predno je ozdravel. Ko je še ležal, rekel mu je sosed Škulj: „Nihče drugi nego Bog te je kaznoval zaradi tvoje zavídnosti. Kar je tebi milo, to je drugim ljubó. Zapomni si to, ter ne bodi nikomur zavídljiv.“

Ubozega Andrejčka je vzel Škulj k sebi in ga je dal čevljarstva učiti. Danes je Andrejček imovit čevljar in zeló dobra duša.

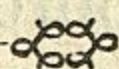
Lukec se je pokóril za svojo zavídnost, poslušal je starega Škulja ter ni nikoli več bil proti nikomur neprijazen in surov. Gospodar v tistej vási, pripovedoval je večkrat otrokom to povest in jim vedno priporočal, da naj bodo prijazni in usmiljeni do vsacega človeka.

Bratovska ljubezen.

Mater je zeló skrbelo, kako bo Katarinka po zimi v šolo hodila, ker je bila še majheno in slabo dekletce. Oče rekó: „Zdaj še ni tako slab pot, a kadar bode slabo vreme, našla se bo tudi pomoč. Ivanek, Katarinkin brat, se je ravno v šolo napravljal. Iz šole domóv prišedši, privleče iz drvarnice star otročji voziček, popravi ga, kakor zná in more. Po noči je začel sneg padati, in družega dne zjutraj je bilo že vse s snegom zametêno. Ivanek je bil tega zeló vesel ter Katarinko priganja, naj se v šolo napravi. Ko sta bila oba pripravljena, privleče Ivanek voziček pred vrata in pravi: „Katarinka pojdi, voz te že čaka in konjiček je tudi že priprežen; pojdi, da šole ne zamudíva! In tako je Ivanek séstrico v šolo vozil, kadar je bilo grdo vreme. Oče in mati sta bila tega zeló vesela.

Bratovska ljubezen je nebeška iskra, ki človeka k vsemu dobremu ogreva; trdna je kakor skala, kar koli na njej sezidaš, stoji trdno in nepremično, kakor železo in kamen.

Zapravljivec in skópec.

Kmet je imel dva sina, ki sta se rokodelstva učila. Rekel je: „Priden rokodelec nikoli ne strada kruha, a brez rokodelstva nikoder nikamor.“

Starejši sin se je izučil čevljarstva in bil je čevljar; a mlajši se je izučil krojaštva in bil je krojač. Izučivši se vsaki svojega rokodelstva, otideta skupaj po svetu.

Čevljar je zelo rad trošil na tobak, vino in žganje. Ni mogel imeti krajcarja, da bi ga ne bil zapravil. A krojač je bil v tem obziru ves drugačen. Ne samo da ni trošil na tobak, vino in žganje, tudi kruha si večkrat ni privoščil, samo da bi si toliko več prihranil.

Prvi je bil tedaj zapravljivec, a drugi skópec (skopuh).

Večkrat je dejal krojač čevljarju: „Čemú tobak, čemú vinu in žganjé? Bodi varčen brate! Živi o samem kruhu, kakor živim jaz!“ A čevljar se je smijal bratu in mu rekel: „Kaj da bi bil varčen? Komu naj hranim novce? Kdor hrani, družemu hrani, a tega jaz nečem. Moji žulji, moji zalogáji!“

In tako sta potovala brata vse leto po širocem svetu. Krojač je imel poseben mošnjiček, v katerega je iz vzajemnega zaslužka vselej toliko krajcarjev spravil, kolikor jih je njegov brat čevljar jedóč, pijóč

in tobak kadéč potrošil, ter je bil zeló vesel, da mu je mošnjiček postajal zmirom pólnejši in debelejši.

Necega dne se brata zaradi varčnosti spreta. Beseda prinese besedo in jela sta se prepirati. Krojač je dejal, da si pri svojej varčnosti gotovo napravi lepo premoženje, a čevljar se mu smeje in pravi, da je skópec, a skópca sovraži Bog in vsak pameten človek. Da krojač čevljarju na besedi ne izostane, reče mu, da je grd zapravljivec, a zapravljivcu je hiša daleč od poštenega človeka.

Tako se prepirajoč, prideta do necega mosta. Krojač bi rad svojega brata prepričal, kako je varčnost lepa in kako si z varčnostjo v kratkem času lahko prihranimo lepih denarjev. Oba sedeta na most. Krojač vzame mošnjiček, da bi pred zapravljivim bratom preštel denarje, a čevljar si v tem, ne brinèč se za bratovo imovino, žvižgajóč polni fajfo s tobakom.

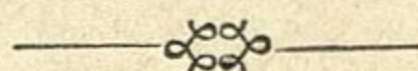
V istem trenutku, ko je krojač svoje denarje pred čevljarja razpotožil, a čevljar ravno ob kremen udaril, da si ukreše gobo in zapali tobak, potegne tako hud vihar, da krojaču ves prihranjeni imetek v jednem hipu odnese v vodo.

Kakor okamenel stojí krojač na mostu, žalostno gledajoč za svojimi denarji v vodo.

Čevljar ga zdaj vpraša: „Nu, brate, koliko si si prihranil?“

A krojač odgovori: „Brate, ravno toliko, kolikor ti.“

Varčnost je dobra in lepa, ako ne preíde v skopóst; a skopuh je grda stvar na svetu.

Kovač in krojač.

Neke sobote popóludne prinese krojač v kovačnico železo (gladilnik), da si ga ondu razbéli. Gledajóč kovača, reče mu krojač: „Moj Bog! kako moreš vendar le jeden sam dan vztrajati pri tako težavnem delu! Kako se moreš po ves dan tako neusmiljeno žgati pri ognji, ogljeno soparo požirati, težko železo obračati, od ranega jutra do poznega večera s težkim kládivom nabijati, da ti iskre v lice frčé! Sam Bog me čuvaj tacega dela! Že zdaj me glava boli od tvojega nabijanja!“

„A kako ti, prijatelj, odgovorí mu kovač,“ ki po ves božji dan čepiš sključen v kotu?! Ali ti ne preséda po ves dan držati drobno šivanko v roki, ter ž njo neprenehoma vbádati, drobni konec (cvirn) skozi majheno ušesce vdévati, oči si nappenjati, — res, pravo božje čudo je, da še nisi slep, ter še nimaš grbe na hrbtu in ti še prsti niso odrevenéli. Sam Bog me čuvaj tacega težavnega dela!“

Vsak stan ima svoje težave, — vsak dan svoje trpljenje.

Račun za otroke.

Vneko šolo na kmetih pridejo gosp. šolski nadzornik, ko so otroci ravno računili. Zeló se jim je dopadlo, da otroci tako dobro in urno na izust računiti znajo. Da se tudi sami prepričajo o dobrem šolskem napredku, pokličejo neko deklico in jo vprašajo, ali jim zna izračuniti, koliko so njeni ljubi starši za njo že denarjev izdali? — Deklica, ki je bila v šoli najboljša računarica, se pri tem vprašanji nekoliko ustraši in zarudí.

„To izračuniti, ljuba moja,“ rečejo šolski nadzornik, „ti menda še nikoli ni nihče dal, a vendar je ta račun najimennitnejši račun za otroke. Le premalo otroci pomislijo, koliko svojih staršev stanejo in koliko so jim dolžni povrniti. Zatorej nič se ne boj, ljuba moja, skupaj hočeva izračuniti nalogo, ki se ti, kakor vidim, nekako čudna dozdeva. Poslušaj me tedaj in računi z menoj! — Kaj misliš ali je preveč, ako računimo po dvajsetici na dan za vse to, kar starši na otroka za hrano, obleko, perilo in druge vsakdanje potrebe na dan izdajejo?“

„O ne,“ odgovori deklica, „to ni preveč, nego mislim, da je to še vse premalo.“

„Nu, koliko dni ima mesec?“

„Navadno štejemo na mesec po trideset dni,“ odgovori deklica.

„Koliko dvajsetic tedaj izdajejo starši v enem mesecu na otroka?“

„Trideset dvajsetic ali šest goldinarjev,“ odgovori deklica.

„In koliko mesecev ima leto?“ vprašajo dalje gospod nadzornik.

„Dvanajst,“ odgovori deklica, „in dvanajstkrat po 6 gld. iznosi 72 gld. na leto.“

„In koliko si ti zdaj stara, ljuba moja?“

„Deset let!“

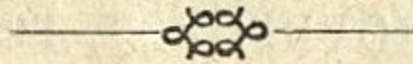
„Ako tedaj tvoji starši vsako leto po 72 gld. izdajo za tebe, kar je gotovo zeló malo, koliko iznosi to v desetih letih?“

„V desetih letih iznósi to desetkrat po 72 gld., to je 720 gld.“

„Dobro si odgovorila,“ rečejo gosp. nadzornik, „a k temu še nismo prišteli ónih troškov, ki je starši izdadó na zdravnika in zdravila, ako izboliš in se ti kaj družega žalega priméri. — Dalje je treba še pomisliti, koliko so imeli tvoja mati s teboj opraviti, ko si bila še malo, nezmožno dekletce, koliko noči so pri tvojej posteljici prečuli in koliko skrbí so imeli tvoj ljubi oče, da bi preživeli in dobro vzredili vso družino. Ali more kdo izračuniti, koliko je taka ljubezen, taka skrb in taka težava v denarjih vredna? O ne, nikoli ne, ljubi otroci! Prevelike so dobrote, ki jih dobivate od svojih staršev in te velike in brezštevilne dobrote

se v denarjih izračuniti ne dadó. Zdaj pa le pomislite, koliko bi vam treba plačevati, ako bi hoteli samo óne dobrote svojim staršem povrniti, kar so vam jih storili, od mladih nog do denašnjega dné! A tega vaši starši ne zahtevajo od vas, samo to si želé, da bi se pridno vêdli in učili, da bi jih slušali, da bi jih ne žalili, da bi dobro delali in jedenkrat srečni bili. To ljubi otroci je óni denar, ki nebeškemu očetu in vašim dobrim staršem za povračilo vam storjenih dobrot najbolj dopade.“ Tako so govorili gospod šolski nadzornik otrokom v šoli.

In vi otroci? Ali se kdaj vprašate: koliko so moji starši obrnili name, in kako jim jaz to povračujem?

Svoje glavni otrok.

Martinek je imel to grdo navado, da ni hotel matere slušati nikoli. Če so mu mati rekli: „Martinek! idi tjá in prinesi mi to ali óno stvar,“ takój se je repenčil in dejal, da ne gre. Večkrat so ga mati svarili in mu rekli, da naj sluša, in večkrat se jim je tudi oko solzilo zaradi Martinkove neposlušnosti, ali zamán! — Kadar so kosili, Martinek ni hotel jesti, kar so jedli njegovi bratje in sestre. „Jaz nečem! nečem!“ vpil je vsacega opóludne, ako mu niso njegove kupice najpred natočili. „In zakaj nečeš?“ vprašali so ga mati. „Le počakaj, jaz te bodem že prisilila, da boš kupico vzel,“ rečejo mati in mu vzamejo kupico. Zdaj je bil nekaj časa Martinek tiho, a kmalu zakriči in hoče kupico imeti.

„Ako lepo prosiš,“ rečejo oče, „dobiš jo, drugače ne.“

„Nečem! nečem!“ vpije svoje glavce po starej svoje navadi.

„A ti móraš!“ rečejo oče, potegnejo svoje glavca izza mize, denejo mu glavo med kolena in ga prav dobro z leskovo šibo našvrkajo. Od jeze je bil Martinek rudeč kakor kuhan rak, po tleh se je valjal in še vedno vpil: „Nečem! nečem!“

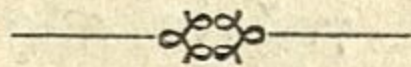
„Mi tudi nečemo,“ rečejo oče, zgrabijo šibo in ga še malo natepó, potlej ga pa vèn pred vrata postavijo. Dolgo se je še kremžil, a ko naposled vidi, da se starši malo brigajo za njegovo vpitje, potolažil se je in začel na vrata bunkati proséč, da mu naj odpró. „Ako lepo prosiš, odprem ti,“ rečejo mati, „drugače pa le ostani tam, kjer si, ker tacega otroka ne maramo v hiši imeti.“

Martinek opustí svojo trmo ter obljubi, da ne bo nikoli več nagajal svojim staršem. Mati mu odpró. Martinek stopivši v sobo, poljubi očetu in materi roko ter ju prosi, da bi mu odpustila. „Rada ti odpustiva,“ rečejo oče, „ako se resnično poboljšaš in obljubiš, da boš odslej ubogal svoje starše na vsako besedo. Če pa tega ne storiš, in ostaneš še dalje trmast, kakor si bil doslej, potem boš še huje kaznovan in prepovedal ti bom, da se tudi s svojimi brati in sestrami ne boš smèl igrati.“

Martinek se je poboljšal in je bil od sih dob prav prijazen in poslušen deček.

Otroci! bodite pokorni svojim staršem, ki vas radi imajo in vam le dobro želé, če vas tudi kaznujejo, kadar vas je kaznjevati treba.

Nepokorščina pelje v hudobijo in večno pogubo.

Ptičje gnezdo.

Stépanek najde v grmovji na vrtu ptičje gnezdo. Veselo teče k očetu v hišo in jih pelje na vrt, da jim pokaže, kaj je našel. „Glejte, oče, glejte!“ reče Stépanek, „kako lepo je to nežno in mehko gnezdice z mahom in volno ometano, a v njem je troje rujavopikčastih jajčec. Ali bi jih ne smel vzeti, oče, in se ž njimi malo igrati?“

„Nè, tega nè, Stépanek,“ rečejo oče, „pusti jajčeka v gnezdu in za nekaj časa boš imel še večje veselje.“

Stépanek storí, kakor mu oče pravijo; ali drugi dan gre zopet na vrt, in zdaj najde v gnezdu štiri jajčeca. Tudi to pové očetu in oče mu rekó: „Zdaj pa štirinajst dni ne smeš do gnezda, a čez štirinajst dni grem tudi jaz s teboj.“

Stépanek je slušal. Ali kako se razveselí, ko pride čez štirinajst dni z očetom na vrt in najde v gnezdu mesto jajčec štiri majhene in gole ptičke, ki odpirajo kljunčke, kakor da bi jésti prosili. Oče in sin stopita na stran. Nato prileti stara ptica, njih mati, in jim prinese črvička v kljunu, s katerim je pitala svoje mladiče. „Ali vidiš, Sté-

panek, rečejo oče, „ko bi ti bil jajčeka pobral iz gnezda, bi zdaj ne imel toliko lepega in nedolžnega veselja.“

Stépanek je hodil vsaki dan na vrt do gnezda, dokler niso ptički godni bili ter naposled izleteli. — Drugo leto so se stari zopet vrnil in v istem grmu gnezdo naredili.

Ptiček.

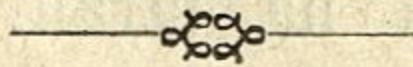
Sneg pokriva plan, goró,
Burja mrazi nas močnó;
Z nami zebe ptičice,
Rev'ce so brez strešice.

Oj otrok, preljubi moj,
Glej! tam čivka ptiček tvoj;
Zebe ga in lačen je,
Od slabosti trese se.

V hišico ne gre s tabó,
Da bi grèl se za pečjó, —
Pa mu malo zrnja daj,
Da bo imèl kosilca kaj.

Saj spomladi bo vesél,
Tiček hvalo ti zapél, —
Samó zdaj mu zrnja daj
Da bo jedlo revče kaj.

F. Šetina.

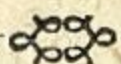

Kdo je naš bližnji?

Sveti oče, papež Pij IX., bili so zelo usmiljenega in plemenitega srca. O njih je obče znano, da so vsacemu radi pomagali in postregli, kjer koli je bilo kake podpore treba. Necega dne 1847. leta se peljejo v mestu Rimu po ulicah. Tu zagledajo starega moža, ki je onemogel in padel na tla, ter ni mogel vstati. Hitro ukažejo kočijo ustaviti. Mnogo ljudi je stalo okoli onemôglega starca. Papež vprašajo jednega okoli stoječih, kaj da je ubozemu starcu. Smijoč in mrzlo jim ta odgovori: „I kaj mu je? Star žid je, ki je onemôgel in padel na cesti.“ Te hladnokrvne besede plemenitega Pija zelo užalijo. Takój stopijo iz kočije, sežejo ubozemu starcu pod pázduho in ga s svojima rokama vzdignejo v kočijo. Ko se za nekaj časa starec zavé in pové, kje da stanuje, spremijo ga sv. oče sami do njegovega dóma. Nemudoma se potem domóv odpeljejo in svojega zdravnika k bolniku pošljejo ter z vsem potrebnim preskrbé.

Sveti oče, Pij IX., niso vprašali, kakor pismarji in farizeji, kdo je moj bližnji? nego hitro so pomagali ubogemu človeku, ker tu je bilo hitre pomóči treba.

Idite in storite tudi vi tako!

Bogata njiva.

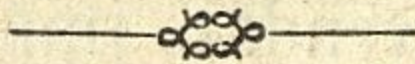
Ubožen kmet, oče peterih otrok, je oral na njivi in zdihoval: „Moj Bog! kako se v sedanjih časih malo pridela, in kako trda je za vsakdanji kruh. Kdo bode mojim ubogim otročičem ljubi kruhek rezal, kadar mene več ne bo? Ko tako svoje žalostno stanje premišljuje, najedenkrat pod oralom nekaj zahrešči in konja hipoma obstojita. Kmet se začudi, prime oralo za ročici in kréne; ali glej! pri tej priči vrže oralo skrinjico polno zlatnikov (cekinov) izpod brazde. Osúpel ne vé, kam bi se dejal; pade na koleni, povzdigne roki k nebesom in glasno moli: „O Bog, nebeški oče! nisem vreden, da imaš toliko milosti do mene ubozega kmeta. Lepa ti hvala na prevelikej dobroti!“ To rekši, vzame skrinjico z zlatimi novci, zadene jo na rami in nese domóv. Ko se tako svojemu dómu bliža, misli sam v sebi: „Čegavo bi nek bilo to najdeno blagó?“

Kmet je bil namreč kupil njivo od svojega sosedu, ki je tako slabo gospodaril, da so mu bili prodali vse zemljišče in živino do zadnjega repa, da-si je bil po svojem bogatem, v vojski umrlem očetu, veliko premoženje podédoval.

Ubozemu kmetu vest reče: „Gotovo je rajniki oče pred sovražniki svojo imovino v novcih tù sem zakopal ter ni nikomur nič o tem povedal. Ti novci tedaj niso tvoji, ampak tvojega še bolj siromašnega sosedu so.“ Tako je ubožnemu kmetu vest govorila, in kmet nese skrinjico takój k svojemu sosedu. V hišo stopivši, položi skrinjico na mizo in reče: „Res je, da sem tvojo njivo kupil, a tega ne, kar je bilo v njej skritega. Vzemi torej, kar ti Bog po meni pošlje!“

Sosed ne vé, kaj bi nato odgovoril. Osúpel gleda skrinjico, odprè jo, prešteje zlatníke in potem plakajoč objame poštenega sosedu. „Brate!“ reče mu, „britke ure najinih nadlog so minule. Bog je najino in najinih otrok molitev uslišal. Delíla si bova zaklad, a delíla si bova tudi vse, kar nama Bog pošlje, bodi-si dobrega, bodi-si slabega.“

Otroci, obljubite, da ostanete tudi vi do smrti dobri, pobožni in pošteni.

Velika skrb.

V samostanu je živel menih (redovnik), po imenu Florentin. Bil je vsacega večera zelo slaboten truden in izdelan.

Necega dne ga vprašajo gvardijan: „Odkod tolika slabost tvojemu telesu?“

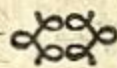
Florentin odgovori: „To je od obilega dela, ki ga imam od ranega jutra in še celo po noči toliko, da bi bil že davno opešal, ako bi me Bog ne podpiral pri njem. Imam namreč dva sókola krotiti, dva zajca ustavlјati, dva kregulja priučevati, zmaja utolažiti, leva vkrotiti in naposled naj še bolniku strežem.“

„To so neumne besede,“ odgovori gvardijan, „tacega dela nima nobeden mojih bratov v samostanu.“

„Ali jaz ga vendar imam,“ odvrne menih, „čujte naj vam povem: Dva sókola ste moji oči, kateri moram krotiti, da se jima kaj tacega ne dopade, kar bi bilo mojej duši na kvaro (škodo). Dva zajca ste moji nogi, kateri mi je ustavlјati, da ne tekate za praznim veseljem in ne hodite po grešnih potih. Dva kregulja ste moji roki; moram ju privajati dela in priganjati, da strežeta

mojim sobratom. Moj jezik je zmaj; treba mi ga je brzditi, da ne govori nespodobnih in nepotrebnih stvari. Lev je moje srce, s katerim se moram vedno bojevati, da ga nečimernost in sebičnost ne prevzamete, temveč da duh božji v njem prebiva in ga ravná. Bolnik je moje slabo telo, katero zdaj to zdaj óno zaželi, a ne presodi, so li te želje tudi pravične in mojej duši v izveličanje. To je, kar mi slabí telo in izpodkopuje ljubo zdravje.“

Gvardijan se začudijo tej pritožbi pobožnega brata in mu rekó: „Ljubi moj! bodi tudi zanaprej še zvest delavec v vinogradu Gospodovem ter imej potrpljenje. Gospod ti bode pomagal in ti tvoj trud obílo poplačal!“

Nehvaležnost.

Stari ljudjé pravijo: Bogu, staršem in učiteljem ne moremo dobrot nikoli dostojno povrniti. A prigovor pravi drugače, on pravi, da oče lože šestero otrok preživé, nego šestero otrok očeta.

Pripoveduje se od očeta, ki je svojim otrokom izročil vso svojo imovíno. Otroci obljubijo, da mu bodo lepo stregli, in ga z vsem preskrbovali, česar mu bode treba. A preváril se je ubogi oče in žal mu je bilo, da je dal vse otrokom v roke.

Najpred je oče živel pri starejšem sinu, a ta se ga skôraj naveliča in mu reče: „Oženil sem se, in moja žena vas ne vidi rada; ali bi ne bilo boljše za vas, da bi šli k Marku, ki ima tudi več prostora v hiši nego li jaz?“

Oče gredó k drugemu sinu, Marku; a tudi ta je očeta kmalu sit in reče: „Oče, vi imate radi gorko hišo, a mene takój glava bolí, ako je preveč zakurjeno v peči. Ali bi ne hoteli iti k Mišku, on je pekár in ima zmirom gorko izbo?“

Oče slušajo in gredo k Mišku.

Ali tudi tukaj niso bili dolgo; Miško očeta še hitreje odpravlja. Reče jim: „Oče, saj vidite, kako ljudjé pri meni po ves dan vèn in noter hodijo

kakor golobje v golobinjak; nikoli nimate mirú ne pokoja, da bi se malo odpočili. Bolje bi bilo za vas, da bi šli k mojej sestri Katri, ki stanuje ondú na bregu.“

Oče takój ugamejo, da so sinu nadležni, in da jih v sinovej hiši ne vidiyo radi. Mislijo si: poskusil bodem pri hčerah stanovati; žensko srcé je mehkejše in občutljívejše nego li moško srce. To rekši, pospravijo svoje stvari in otidejo k hčeri Katri na breg.

Ali komaj nekaj tednov je bil ubogi starček v hiši svoje hčere, že stopi Katra k njemu in mu reče: „Oče, vselej me zeló skrbí, kadar greste po stopnicah, ali pa po bregu v cerkev, da bi kje ne padli in si noge ne zlomili. Pri sestri Lizi, ki pri tleh stanuje, bi ne bilo treba tolikih skrbí.“

Oče razumejo, kako Katra misli, zatorej šetist dan poberó svoje malenkosti in gredó k Lizi.

A Liza že drugo nedeljo vpričo očeta reče svojej sosedí: „Moje stanovanje tukaj pri tleh je res prevlažno za tako starega človeka, kakor so moj oče; bojim se, da mi ne bi izboleli. Pri sestri Lenki bilo bi boljše za očeta; ona ima grobarja pri sv. Duhu za moža, in ondu bi bilo najboljše stanovanje staremu človeku.“

Z žalostnim srcem vzamejo oče slovó od hčere Lize ter se podadó k Lenki, ki je imela grobarja za moža.

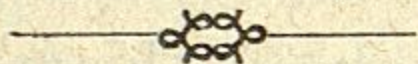
Ali glej! že drugi dan reče mali vnuk svojemu dedu: „Včeraj so moja mati rekli, da bi za vas ne bilo boljšega stanovanja, nego je čumnata,

kakoršne moj oče kopljejo na pokopališči pri sv. Duhu.“

Pri teh besedah nedolžnega vnuka ubozemu očetu srce póči, zgrudijo se na tla in — umrjó. Tam na pokopališči pri sv. Duhu mirno počivajo in nihče jih ne preganja več.

Glejte otroci! tako se pogostoma potrjuje prigovor, ki pravi: Oče lože preživí šestero otrok, nego šestero otrok očeta.

Zatorej, otroci, ne ljubite svojih staršev samo s pusto besedo, nego pokažite jim svojo ljubezen v dejanji in resnici.

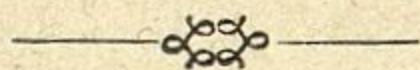

Povračilo.

Vdova je imela sina zeló svojeglavega in neskrbnega; tudi je bil neusmiljen ubogim živalcam. Nekóč v grmu pri pokopališkem zidu najde gnezdo drobnih ptičkov. Da bi jih pobral, preplazi grmovje ter že stegne roko po njih, kar mu starka žalostno ščegetáje proti priletí branit mladičev. Páglavec se zasmeye in reče: „Počakaj, skôraj bodeš videla, koliko premore tvoje neumno ščegetánje!“ ter mahne ubogo ptico, da takój mrtva na tla pade. „Nu, ali ti je dosti? Zdaj pridi in brani mladičev, ako moreš,“ zakrohotá se hudodejec.

Malo mesecev potlej umrje njegova mati. Sam je zdaj bil ter ni imel nikogar, kateri bi ga bil hranil. Sosed ga k sebi vzame; a tu je bilo treba slušati in trdo delati. Večkrat je bil tepen, včasih tudi po nedolžnem; a nihče se ga ni usmilil, nihče ga ni branil! — „Oh, da bi moja mati še živeli!“ tako je zdihoval. Malo ne vsak dan je jokal in klečé molil na grobu pokojne matere.

Ko je šel necega dné s pokopališča, ugleda grm, iz katerega je pred dvema mesecema vzel ptičke in ubil jim mater. Z žalostnim srcem se spomni ljutega dejánja ter zdaj v svojej bédi spozná pravično roko božjo, katera ga je zadela.

Nenavadna pravda.

Irije bratje so stanovali pod jedno streho. Ubožni so bili in se živéli ob tem, kar so si zaslužili z delom, a mirno so živéli, ter niso poznali razprtije med seboj. Sveta bratovska ljubezen je bila med njimi.

Vsako delo so skupaj opravljali, zato jim je šlo vse lepo od rok. Povsod so jih radi v delo jemali. Nekdaj so bili namenjeni iti na travnik; obétali so, poséči ga do svitlega dné. Zgodaj sta, dva že napravljena, a tretjega ni; bil je bolan. Kaj je zdravima zdaj početi? Pri bolniku ju ustavlja bratovska ljubezen, a obljuba ju kliče na delo, ki se ne dá odložiti. Bolnik zapazi to njíju zadrégo, zato jima reče, da mu za stréžnico pokličeta staro sosedo, a sama naj gresta na delo. Poslušala sta in tako storila. Med delom se močno poganjata; zjutraj prej začenjata, a zvečera dalje natézata: zato v istem času dokončata dva, kar je bilo namenjeno trijem. A po plačilo brata ne gresta; čakala sta, da tretji ozdravi in potem ž njima delež dobode. Tega tretji brat nikakor ne dovoli. „Pojdita,“ reče, „in prejmita plačilo sama, kakor sta se tudi sama trudila. Jaz sem bil v tem bolan, ter nisem ničesa zaslužil.“

Zdaj brata gresta po denarje ter odštejeta tretjino bolniku. A ker najmlajši brat neče nezaluženega plačila vzeti, nastane med njima prepir, ki pretí podreti njih lepo slogo. Da bi se to ne zgodilo, stopijo vsi trije pred opata Paladija, ter ga prosijo, naj jim razsódi. Ko sveti oče sliši njih pravdo, zeló se začudi. Brzo skliče svoje menihe, da bi se od teh bratov učili ljubezni in sloge, ter v lice vseh prepir tako razsódi: „Pravica res prístoji mlajšemu bratu, ki se brani plačila, ker ga ni zaslužil; a čuditi se je starejšema dvema, ki mu hočeta z ljubeznijo usiliti, česar po pravici hotéti ne more. Zató naj mlajši vzame, kar mu podaje ljubezen starejših.“

Tako se je končal ta nenavadni prepir. Ona dva, ki sta pravdo dobila, izgubila sta tretjino dnevnega plačila; a tist, ki je pravdo izgubil, dobil je to, česar se je sam hotel ubraniti. Nenavadna je taka pravda in spomina vredna, ker tolika ljubezen je med brati redka.

Ne zanemarjaj službe božje.

Uboga vdova je imela petéro otrok, s katerimi je prav po siromašno živéla s tem, kar si je z golima rokama zaslužila. Dokler so bila boljša in rodovítnejša leta, izhajala je ubožna družinica še nekako po srednje, a zdaj je bila letina jako slaba in živež drag. Kruha je bilo malo in nastala je velika draginja. Mnogo ljudi je trpelo glad, a to ne samo na kmetih nego tudi po trgih in mestih. Na ubogo vdovo pritisne zdaj še druga nadloga. Jediná krava, ki jo je imela pri hiši, jej pogine. „Kaj mi je zdaj storiti?“ zdihuje uboga mati. „Prosjáčiti me je sram, a to, kar zaslužim, premalo je, da bi preživela sebe in otroke. Pač bi najboljšé bilo, ko bi me Bog že skoraj vzél k sebi!“ To rekši, joka se na glas. V tem sliši zvoniti; zdelo se jej je, kakor da bi zvonilo mrliču.

Zdaj priteče hčérka v hišo in reče: „Mati, ali ne greste danes v cerkev k sv. maši? Ravnokar zvoní. Idite, idite, jaz ostanem doma in bom varovala hišo.“

Deklica je rekla materi v cerkev, ker je znala, da se mati vselej povrnejo iz cerkve nekako potolaženi in okrepcáni.

In mati si mislijo: v dobrih časih sem rada hodila v cerkev, zakaj bi ne šla tudi, kadar sem v stiskah in nadlogah. Tako misléč, odpravijo se z žalostnim srcem od doma. — Ker jih je sram siromaštva, katero se jim je na licu bralo, zato se v cerkvi za nek steber stisnejo in prav goreče molijo, da bi jim Bog skôraj poslal pomóci iz nebes. Potolažena, okrepečana in vsa v voljo božjo vdana, vrne se uboga vdova domóv. Gredóč proti dómu, misli si: „Oče zapuščenih vdov in sirot nas gotovo ne zapustí!“

Nek premožen mož zapazi ubogo vdovo v cerkvi, izprašuje pri sosedih, kako se vdovi godí in ko vse natančno poizvé, sklene, pomagati jej.

Ko zvečera uboga družinica sv. roženkranc odmoli, rečejo mati: „Kozó bom kupila, da bomo vsaj malo mleka imeli pri hiši; kasneje nam bo že ljubi Bog pomagal, da si kupimo zopet kravo.“

Komaj mati to izgovoré, že zamuka krava zunaj pred hišo. Tuj človek stopi v hišo in reče: „Kravo in nekaj žita v vrečah vam pošlje dober prijatelj, ter vam sporočí, da tudi zanaprej še zapajte na Boga, on vam bode pomagal.“ To rekši, naglo otíde.

Krava, lepša nego poprejšna, stala je zunaj pred hišo. Veselo vriskaje ženó otroci kravo v hlev, in zeló se morajo natézati, da znosijo polne vreče žita v hišo.

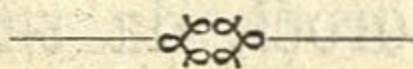
Materi se je od veselja oko solzilo. S povzdignjenima rokama se zahvalijo Bogu za toliko milost.

Druzega dné pride plemeniti dobrotnik sam v hišo uboge vdove. Bil je posestnik velike kmetije. V hišo stopivši, nagovori ubogo vdovo: „Včeraj ste v cerkvi jokajoč Boga pomóči prosili, in vaše solzé so oblake prodrle. Bog me je bogato blagoslovil in mi obilo podélil vsega, česar potrebujem v življenje. Bogú sem torej mnogo hvale dolžan. Vzemite torej to, kar vam sem sinoči po svojem hlapcu poslal, takó, kakor da je to dolg, ki ga namesto Bogu vam izplačujem.“

Uboga vdova se dobrotniku zahvali ter mu obljubi, da bo ves čas svojega življenja molila zanj.

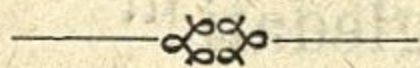
Kadar te prime stiska, ne pozabi, najpoprej se k Bogu obrniti, in pri njem iskati pomoči, kakor je to storila uboga vdova.

Zapomni si pa tudi besede proroka, ki pravi: „V Gospoda sem klical, ko sem bil stiskan, in uslišal me je.“

Usmiljen otrok.

V hudej zimi je uboga ženica lazila od hiše do hiše, iskáje hrane in gorkote. Vsa se je od mraza tresla. Mimo pride bogata, lepo oblečena gospá. Ženica je poprosi darú, a trdoserčna gospá se ne ozré ná-njo. To je videl nekak deček. Priteče k njej, poseže si v žep ter jej podá jedini svoj novčič. Gledali so ga od daleč gospod duhovnik, ter so veseli dobrega otroka. Pokličejo ga k sebi, in deček pride ves bojéč. „Nisi storil zlega,“ rečejo duhovnik, „čemú se bojiš? Kaj si dal ženíci?“ — „Samo novčič,“ odgovorí deček; „več nisem imel.“ Duhovnik mu rekó: „Dobro si storil, ljubi otrok! Da umeješ, kako so taka dela po godi Bogu in ljudém, povrnem ti jaz, kar si dal, ker novcev sam potrebuješ; ná!“ Dajo mu gospod srebrno dvajsetico. Deček je ni hotel vzeti, ker se mu je zdelo, da je preveč. Po daljšem prigovoru jo vzame, zahvali se gospodu in otide. Duhovnik za njim gledajo, kam pojde; a deček steče za ubogo starko ter jej podá tudi to dvajsetico.

Nevidni Bog.

Samo jedenkrat bi rada videla Bogá!“ reče Ljudmila svojeji materi, s katero se je izprehajala.

„Zakaj bi rada Boga videla?“ mati z nasmehom vprašajo.

„O, ker je tako lep, tako krasen! On je ustvaril vso lepoto, vso krasoto na svetu; koliko krasnejši je zatorej on sam! O, da bi samo pol minute smela Boga gledati!“

Ali bi mogla tako krasen pogled prebiti? Ali bi ti oko ne oslepélo?

„O, ne! Kar je lepo, to se rado gleda.“

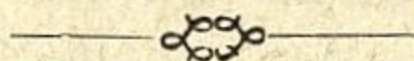
„Idi z menoj; jaz ti hočem Boga pokazati,“ rečejo mati ter se z deklico ustavijo na odprtej senožeti. Visoko na vedrem nebu se je bleščálo sijajno solnce, ter videti je bilo, kakor bi se vzduh (zrak) tresel.

„Ozri se na solnce in gledi vánje samo pol minute!“ tako mati nagovoré svojo hčerko.

Ljudmila v solnce res pogleda, a naglo si obraz pokrije z obema rokama ter zavpije: „O, o, solnca ne morem gledati!“

„In s temi očmi, ki ne morejo solncu v obraz gledati, hočeš videti samega Bogá? Otroče moje!

ne delaj si tako brezumnih želj, nego mirno potrpi, da ti ugasne slabo zemeljsko oko in da prejmeš drug vid, ki bode mogel Boga gledati. A že tukaj doli hrepêni, vredna biti neizkončne milosti; kajti zato si na zemlji, da se prečuduješ krasnim delom božjim ter da v solznej dolini z mukami zaslužiš po smrti Boga gledati na véke.

Življenje in smrt.

Tinica je bila zelo priljudna in pobožna deklica, zato so jo starši in vsi dobri ljudje radi imeli. Njen bratec Ivanko se ni ganil od nje, tako rad je imel svojo sestro Tinico. Živela sta otroka, kakor dva golobčeka.

Necega dne Tinica naglo izbolí. To je Ivanka hudo zadélo ter ne vé, kaj bi začél. Da bi Tinica kdaj umrla, tega si nikdar mislil ni, tudi mrliča ni še nikoli videl in zatorej tudi ni znal, kaj je življenje in smrt.

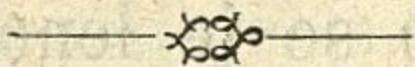
Ko Tinica v velikih bolečinah v svojej posteljici zdihuje, žalosten premišljuje Ivanko, s čim bi postregel bolnej séstrici in s čim bi jo razveselil. Zdajci mu pade na um, da je Tinico najbolj veselilo, kadar so v pomladi mile vijolice cvetele, in če jej je kdo šopek lepih marjetic nabral. Takój teče iz hiše, da bi bolnej séstrici najlepših cvetic natrgal. Ali v tem, ko Ivanko otíde, umrje Tinica. Preoblekli so jo v belo oblačilce.

Ivanko prisopiha v hišo ter že od daleč kaže cvetice séstrici. Ali Tinica jih ne pogleda. Ivanko reče: „Glédi, Tinica, kako lepih cvetic ti prinesem!“ Tinica ga ne sliši. — Ivanko stopi bliže in vidéč,

da se Tinica ne gane, misli si, da je bolnej séstrici nekoliko odleglo. Zatorej tiho odstopi in reče: „O kako Tinica mirno in sladko spi! Cvetice jej položim na prsi, toliko bolj jih bo vesela, kadar se prebudi. Gotovo da poreče: To mi je Ivanko prinesel.“

Nato se Ivanko obrne k materi rékoč: „Natrgal sem Tinici najlepših cvetic, ravno tacih, kakor vem, da jih ima najrajše. A Tinica zdaj spi; zato sem jej položil cvetice na prsi. To bo vesela, kadar se prebudi; kaj ne, mati?“

Mater solzé polijó, obrnejo se v stran in vzdihnejo: „Dà, dà, Tinica spi in nikoli se več ne prebudi.“ — Ako spi, zakaj bi se nikoli več ne prebudila?“ vpraša Ivanko. Mati mu ne odgovoré, vogel peče si vržejo okoli oči, da si solzé otarejo. Ivanko to vidèč, čudi se in vpraša: „Mati, čemú se jokate?“

Vse drugo je lahko, samo začetek je težak.

Slavko je bil drugače vrlo dober ter priden deček, samo zjutraj za rana vstajati ni mogel.

Znal je, koliko zamudí, kdor zlate rane ure zaleží, zatorej si je prizadeval, da se te grde slabosti odvadi. A zamán! Potrebne srčnosti in prave trdne volje ni bilo; zato je ostalo vse, kakor poprej.

Necega poletnega jutra se Slavko že ob petih zbudí. Takój se spomni svojega sklepa ter si misli: začeti je treba!

S temi besedami hitro skoči iz postelje; a komaj je bil na tleh, ko ga čuden mraz izpreletí po vseh udih; tako se je lenoba uprla njegovemu pogumu.

Hitro se obleče; a tudi med tem, ko se je oblačil, napadalo ga je leno telo večkrat, da bi ga nazaj v posteljo pripravilo; vendar Slavko je zdaj srečno premagal vse napasti.

Ko se umije, obleče in jutranjo molitev odmoli sede k oknu ter se uči in pripravlja za šolo, kakor poprej še nikoli. Z veseljem zapázi, da mu denes gre tudi vse bolje v glavo nego li druge krati.

Učitelj je bil ta dan s Slavkom posebno zadovoljen; čudil se je, kako se more tako naglo izpremeniti. Objavil je to veselo vést tudi njegovim staršem.

Starši so se tega zeló veselili.

Tudi Slavko se je čutil vsega drugačnega; bilo mu je, kakor bi se mu denes pričelo novo življenje.

Mislil je: kaka malo me je davi truda stalo, da sem premagal lenobo ter se pokazal korenjaka, in koliko veselja imam denes že ves dan zaradi te malenkosti! Ali bi ne bil velik neumnež, ako ne bi vsako jutro tako storil?

Res, storil je vsako jutro, in je tudi vsako jutro laže vstajal. Naposled se je tega tako privadil, da že ni mogel dalje v postelji ostajati, ako bi tudi bil hotel.

Glejte, otroci, ravno tako je z vsem, kar se nam v začetku težko dozdeva. Samo poguma in prave trdne volje nam je treba ter zmaga je gotova. Delajte tudi vi tako, kakor Slavko, in lahko vam bode premagati lenobo.

O tej priliki naj vam tudi povem čudne sanje, katere sem nekdam slišal od prijatelja. Pri-povedoval mi je tako-le: „Sanjalo se mi je, da grem po ozkej cesti, po katerej je že pred menoj šlo mnogo ljudi, a večina se jih je vrnilo ter mi reklo, naj ne hodim dalje, ker sredi te ceste leží velikanska skala, preko katere človek ne more priti.

A jaz se tega nisem ustrašil, ker sem znal, da je šlo pred menoj vendar nekoliko ljudi, ki se niso vrnili; šli so bili zatorej preko skale.

Ko tako grem in grem, zdelo se mi je, da vidim v daljavi majhen kamen, ki je bil tem večji, kar se mu bliže primičem, ter naposled stojí pred mano velik, kakor hiša.

Zdaj sem se hotel tudi jaz vrniti. A v tem trenotji me prime nekdo za roko ter mi tiho na uho pošeptá: Ne vračaj se, ker si na potu kreposti. Kamen, ki ga imaš pred seboj, ni drug, nego kamen dobrodelne mržnje. Zatorej ne straši se njegove dozdevne velikosti, pogumno ga preskoči in — premagane bodo vse težave.

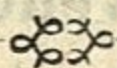
Mislil sem si: Zgôdi se, kakor mi si rekel; zatisnem oči, globoko vzdahnem ter preskočim velikansko skalo.

Potem se ozrem, ali kako se začudim, ko ne vidim ničesa razven malega kamenca, ki ga vsak človek more prekoračiti, a meni se je samo v domišljjetíni zdel velik kakor kaka hiša.

Bilo mi je, kakor da sem okreval od zeló nevarne bolezni, ter dobil zopet nove močí.

Ko se ozrem, ugledam ogromno število ljudi, ki so stali pred tem kamenom, zbali se ga ter se povrnili. Jaz sem jih klical in prosil, naj bi se ne bali, ker je kamen samo prazno strašilo in slepílo človeškim očem. Pogumno preko njega in zmagano bode vse!

A ljudje me niso hoteli slušati. Jaz sem bil tega zeló žalosten, jokal sem se, in ko se prebudim, imel sem solzne oči.“

Plačilo za resnico.

Bil je nekdam nek slepár, ki je hodil po svetu od kraja do kraja ter je povsod uganjal svoje burke in šale. Necega večera se vsede pred hišo necega kmeta na klop, da bi se malo oddahnil. Ko pride kmet iz polja domóv in ga vidi pred hišo sedéti, vpraša ga: „Kaj sediš tukaj? Zakaj ne greš raje v kako hišo, saj vidiš, da se že noč dela?“ — Šaljivec odgovori: „Dragi prijatelj! imam neko navado, katera ni nikomur všeč. Po vsej vási sem že poprašal, ali nobeden me neče imeti čez noč. Zató hočem raje tukaj prenočiti, jutri bo morda bolje.“ Kmet radoveden kako navado ima slepár, vpraša ga dalje: „Povej mi vendar, kako navado imaš?“ Oni odgovori: „Jaz povem vsacemu resnico, zató me pa neče nobeden čez noč.“ — O saj je to vendar prav lepa navada! Idi le z menoj v hišo, prav prijeten gost si mi; resnico je treba spoštovati!“

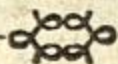
Ideta v hišo. Kmet veli ženi: „Jera, pripravi prav dobro večerjo, gosta imamo v hiši!“

Ko se vsedejo k jedi, opazuje gost vse natančno in vidi, da ima gospodar jedno oko zavezano, a njegova žena in hišni maček sta na jedno oko

slepa. — Za nekaj časa reče gospodar: „Priatelj, vi ste ravno poprej rekli, da govorite povsod resnico, povejte tudi meni kako resnico.“ — Gost mu odgovori: „Gotovo bi vam jo rad povedal, ali dobro znam, da bote hudi name.“ — „O ne, gotovo ne,“ odgovori kmet. — „Tedaj vam povem resnico, ker jo sami želite,“ začne prekanjenec in pravi: „Glejte, tako dobri ljudje ste v tej hiši a vendar imate vsi skupaj, to je, vi, vaša žena in maček samo tri oči!“

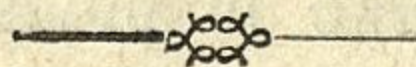
Ko kmet to sliši, razjezi se, zagrabi burklje in požene šaljivca iz hiše. To je bilo prekanjencu plačilo za resnico.

Kdor resnico ljubi, ušes jej ne maši,
Kdor se je pa brani, zanj resnica ní.

Sreča je slepa, a slepi so tudi ljudje.

Bila sta dva brata: Jurij in Jakob — Jurij je bil zelo bogat, a Jakob siromak, pa vendar priden in delaven človek. Vedno je delal in se trudil, ali vse zaman! nikakor si ni mogel opomoči, kajti pri njem ni bilo blagoslova božjega. — Ko je Jurij videl, kako slabo se godi njegovemu bratu, sklenil je, pomagati mu, a to na tihem in skrivno. Znal je Jurij, da njegov brat v soseščini prvi vstaja in gre prvi na svoje delo. Zato vzame polno možnjo cekinov, nese jo in vrže sredi necega mosta, preko katerega je imel iti njegov brat; a on se skrije za bližnji grm. — Res, za malo časa pride njegov brat Jakob, ki je šel z vozom in s svojim hlapcem na polje. Radovedno je prežal Jurij izza grma, kako bode njegov brat segel po polnej možnji cekinov. Ali kaj se zgodi? Jakob prišedši do mosta, reče hlapcu: „Daj mi uzde v roko, rad bi poskušal, bom li se z zaprtimi očmi srečno prepeljal preko mosta.“ — Hlapec mu podá uzde, Jakob zatisne oči in požene konje preko mosta in mimo polne možnje cekinov. — Jurij, njegov brat, to videč, pobere možnjo s cekini in reče: „Sreča je slepa, a slepi so tudi ljudje.“

Malopridni Lukec.

Lukec je bil že od mladih nog jako neotesan in malopriden deček. Že poprej, predno je hodil v šolo, bil je zmirom umazan in raztrgan. Poleg vsega tega je imel še to grdo navado, da je dražil pse in mačke, kjer koli jih je srečal. Vse to je dovolj kazalo, da Lukec ni bil deček, kakoršen bi bil moral biti.

Ko je začel Lukec v šolo hoditi, ni se prav nič poboljšal; postajal je še hudobnejši, nego je bil poprej. Vsi opomini dobrega učitelja so bili zamán. Kjer koli je bila kaka huka in buka, gotovo je bil Lukec zraven; ako se je kje kaka nesreča zgodila, bil je Lukec zraven; ako so se otroci kje potepli, bil je Lukec zraven; z jedno besedo: ni ga bilo dneva, da bi ne bil Lukec kaj napačnega napravil. A mačke in psi, ti so še le imeli pravo pokoro ž njim. Kadar je šel Lukec v šolo, vsacega psa je moral podražiti ali udariti; zato so pa tudi psi lajali brez kraja in konca, kadar so videli, da gre Lukec po cesti. Tudi mačkam se ni boljše godilo. Ako je katera sedela na oknu ali pred vežnimi vratmi, vsako je povlekel za rep, ali pa kamenček zalučal vanjo. To se zna, da so včasih

srditi psi tudi Lukca izplačali, ter ga dobro oklali, in mačke grdo ogreble. Ali vse to ni Lukca popboljšalo.

Necega dné pride v vas tujec, ki so ga Laha zvali. Kazal je jako hudobno, repato opico, ter je ž njo vsakovrstne umételjnosti in šale uganjal. Otroci so, to se zna, v celih trôpah hodili za opico, ter so se na vse grlo smijali, kadar se jim je kaj posebno dopadlo. Tudi Lukec je bil v tem kolobarji. Ali on ni bil zadovoljen, da bi bil opico samo od strani gledal in se smijal, kakor drugi otroci, ampak on je opico dražil tudi s šibo, ki jo je imel v roki, ter jo je zmirom drezal in zbadal ž njo. Opica je skakala na vse strani in mu srdito kazala zobé; bila bi mu tudi gotovo skočila v obraz, ako bi je ne bil Lah čvrsto držal na verižici. Lah je tudi Lukca svaril, naj bode pri miru; a zastonj, — Lukca se nobena dobra beseda ne prime.

Naposled vzame Lah svoj klobuk in prosi radovedne gledalce, ki so od strani zijala prodajali, da bi mu kaj podaríli. Le za malo časa popusti verižico, na katerej je bila navezana opica. Ta hip se iztrga razdražena, divja žival od svojega gospodarja, skoči na Lukčevo glavo, vrže mu kapo raz glave, prime ga s svojimi ostrimi zobmi za lasé, ter ga tako neusmiljeno ruka in skube z nóhti, da je bilo človeka strah gledati. Predno se Lah spomne, kaj je, in predno priskoči ubozemu Lukcu na pomoč, bil je že Lukec v velikej nevarnosti. Upil in razsajal je, kakor bi bil na razbeljenem ražnji, in za malo časa je bil ves krvav in odrt.

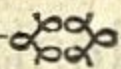
Bog zná, kaj bi bilo ž njim, ako bi ga ne bil Lah še o pravem času rešil razdražene opice.

Lukec je moral zaradi ran, ki mu jih je naredila opica, skoraj dva tedna ležati. Tudi mu so za ves čas njegovega življenja ostale velike brazge na obrazu v znamenje opičinih ostrih nôhtov. Pač je bila pri vsem tem še velika sreča, da mu opica ni oči izgrela, sam Bog ga je obvaroval te nesreče. — Vendar Lukca tudi to še ni izmodrilo!

Izstopivši iz šole na veliko veselje svojega učitelja, kateremu je bil pač pravi križ v šoli, vzeli so ga oče h gospodarstvu. Nu, tudi tukaj ni bil Lukec nič boljši, nego je bil v šoli. Kakor je prej dražil mačke in pse, tako je zdaj pri vsakej priložnosti terpinčil konje, vôle in drugo živino. Če je šel kam z vozom, naložil je vselej toliko, da so konji klécali pod težkim bremenom, a on jih je pretepal, da je bilo žalost gledati. Če je pa šel s praznim vozom, vozil je, kakor bi iz pekla bežal; vsak se je bal, da bi ne srečal njegovega vozá; kajti, da bi se bil Lukec komu z vozom ógnil, o tem se njemu še nikoli sanjalo ni, naj bi se bile tudi vse osí polomile, bodi si pri njegovem ali čijem drugem vozu, to je bilo njemu vse jedno. Vsakdo se je čudil, da tako predrznemu in neotesánemu človeku stoji še glava na ramah. Tudi so ljudjé prorokovali, da se njegovo življenje ne bode dobro izteklo. Prigovor pravi: „Vrč gre na vodo, dokler se ne razbije,“ in tako se je naposled tudi Lukcu prigodilo; kajti komur ni svetovati, temu se tudi ne more pomagati.

Necega dné gre Luka z vozom v gozd, in zopet je gonil konje po svojej starej navadi, kakor bi ga same pošasti podile. V največjem diru naletí na necem oglu na druga s težkim tovorom obložena kôla. Voznik se ni mogel tako hitro s poti ogníti, a Luka v svojej trmi tega tudi ni hotel storiti, in vozova se tako drug ob družega zadeneta, da so se vse osí polomile in Lukatov voz se še celó v bližnji jarek prevrne. A največja nesreča je bila to, da je Luka prevrgel uzde preko sebe, konji se splašijo, potegnejo voz iz jarka, Luka se v uzde zaplete, in — o joj žalosti! v strašnih bolečinah pod konjskimi kopiti, ves raztrgan, svojo dušo izpustí.

Otroci! glejte konec mladega človeka, ki mu za dobre nauke ni bilo mar. Lukec je bil zdrav in čvrst mladenič, pa je vendar moral žalostno umreti, ker je delal vse po svojej trmi in po svojej neumnej glavi. Ljudjé so ga obžalovali, oče in mati sta jokala; ali kaj pomaga po toči zvoniti. Lukec je moral žalostno končati svoje življenje, ker ni ubogal pametnih in dobrih ljudi!

V šoli.

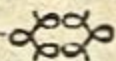
Tončika je bila jako lena deklica. Med letom se ni nikoli nič učila, in je tudi malokdaj lepo pisala. Ko je prišel čas izpraševanja, gre k svojej prijateljici Miciki in jo prosi, naj bi jej posodila svoje naloge, da bi jih prepisala. Micika jej odgovori: „Ne morem, in tudi ne smem ti jih posoditi. To bi bila prevara (goljufija). Idi in poprosi gospoda učitelja, naj bi ti oni pri nalogah malo pomagali, ter jim obljubi, da se boš zanaprej bolje učila.“ Ali Tončika neče nič vedeti od tega. Ko jej Micika svojih nalog ne dá, vzame jih skrivaj in jih prepíše. V šoli pri izpraševanju so bile vse one deklice poklicane, katere so se dobro učile. Na zadnje pokličejo učitelj tudi Tončiko. Mislila je, da jo bodo pohvalili; ali hudo se je prevarila. Gospod učitelj pogledajo Tončiko in rečejo učenkam: „Z veliko žalostjo vam moram povedati, da izmed vseh mojih učenk je bila Tončika najbolj lena. Mislila je, da ne vem, kako slabo je med letom naloge pisala; zato je vzela naloge od pridne Micike in jih je prepisala. Za zdaj ne rečem ničesa, samo to želim, da bi se poboljšala in bila prid-

nejša, ter bi ne delala sebi in meni sramote. Tončika se je zelo jokala, ko je prišla domov, in je tožila učitelja svojemu očetu. A oče jo ostro pokarajo in jej rekó: „Prav so imeli gospod učitelj, da so te osramotili pred tvojimi tovarišicami; poboljšaj se in bodi drugipot pridnejša!“

Kdor ne dela, ni vreden, da živi, ker ne izpolnuje svojih dolžnosti, katere mu Bog naklada. Lenoba je Bogu zelo zoperna pregreha, ki slabí človeka na duši in na telesu. Bodite toraj pridni in delavni v vseh svojih opravilih. Pridnost premaga vse težave in stori človeka Bogu in ljudem prijetnega.

Pridna roka boljša je

Kot bogastvo zemlje vse.

Kdor laž govori, vso vero zgubi.

Anuška in Barica ste bili dvojčici in hčeri bogatega trgovca Stojanoviča, ki ju je prisrčno ljubil. Deklici ste bili čvrsti in brhki kakor dve gorski srnici, a lepi, kakor bi gledal v jutranjej zôri razcvetajoče se cvetice. Jako ste si bili podobni po vnanjih lastnostih, a po notranjih čutilih in srcu ste si bili zopet različni. Anuška je bila odkritosrčna in priljudna deklica, ki ni nikomur prikrivala svojih misli; obstala je vsak pregrešek in se ni nikoli lagala. Barica je delala ravno nasprotno; prikrivala je svoje napake in se ni nikoli pokazala ljudem v svojej pravej podobi. Lagala se je prav pogostoma, večkrat zato, da si odvrne kako zaslužen kaznen, večkrat zopet zato, da pokaže svojim tovarišicam óne lepe čednosti in lastnosti, katerih nikoli ni imela. Bila vam je to jako prebrisana in zvita deklica. To se zna, da so jo njeni dobri starši večkrat opominjevali in svarili, ali kaj pomaga, ker jih ni slušala. Ni ga bilo dneva, da bi ne bila Barica oskrunila svojih nežnih ustic s kako lažjó. Ali lažnjivec mora imeti dober spomin, drugače mu laž malo pomore, in ravno tega Barica ni imela. Zato so jo tudi večkrat zasáčili na laži.

Ako je bila dlje časa v sobi brez kacega dela, rekla je materi, da se je učila; a mati sedéč v drugej sobi pri odprtih vratih, videli so v ogledalu, da se je Barica ves čas igrala s klobukom. Ako je izmanjkalo cukra pri zájutreku, rekla je, da ga ona ni vzela; a pri tej priči, ko potegne robec iz žepa, padejo koščeki cukra na tla pred njo. Kadar je ni bilo volja učiti se, izmislila si je kako bolezen in se je znala tako potajiti, da so starši morali verovati, Barica je bolna. To se zna, da Barico niti starši niti drugi ljudje niso radi imeli. Prizadevali so si starši mnogo, da bi hčerko odvadili njenih grdih lastnosti in jo pripeljali na oni pravi pot, po katerem hodijo dobri otroci; ali pri Barici je bilo vse zastonj. Naposled poskušajo oče še zadnje sredstvo. Zapovedali so vsej družini, da naj skrbno pazi na vse, kar bode Barica govorila, storila, prosila, želela ali zahtevala, in vsak naj stori ravno nasprotno od tega. Družina je slušala in storila vse, kar so oče rekli.

Necega dné reče Barica dekli, da naj gré v kuhinjo, ker jo mati kličejo. Ali dekla neče slušati in reče Barici v lice, da ni res. Drugipot Barica toži, da jej je mraz. Mati naglo odpró okno in rekó: „Brž ko ne ti je le vroče.“ Nekóč ponudi Barica sestri Anuški košček cukra; ali sestra vrže cukerskozi okno, rekoč: „Ne verujem, da bi to bil cuker; šaliti se hočeš z menoj in mi daješ solí.“ Ako je Barica rekla, da se dobro pučuti, spravili so jo mati v postelj, in so rekli vsem, da je bolna; a če je tožila, da jej ni dobro, bili so mati veseli in so

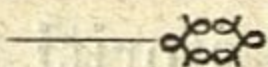
rekli, da prav dobro izgleda. — Glejte, tako se je godilo lažnjivej Barici, da jej nobeden v hiši ni hotel verovati, da-si je govorila resnico. A najhujše le pride; le poslušajte, kako se je lažnjivki dalje godilo.

Necega dné Barica res izbolí. Vleže se v postelj in toži staršem svoje bolečine. Ali oče in mati se delata, kakor bi jej ne hotela verjeti. Mnogo si zdaj prizadeva bolna Barica, da bi staršem dopovedala, kako zeló je bolna. A oče in mati se smejata in pravita, da ni res, ker prav dobro izgleda in se jej tudi bolezen nikjer ne pozná. — Mislite si otroci kako hudo je to dejalo bolnej Barici.

Ko je bolezen zmirom hujša postajala, poslali so oče po zdravnika. Zdravnik pride in oče stopijo k njemu rekoč: „Kaj ne, da naša Barica ni bolna?“ „Dovolite,“ odvrne zdravnik, „ovi pot je Barica res bolna in še prav nevarno.“ — „Ali je mogoče?“ začudita se oče in mati, „in mi jej nisva hotela verjeti.“ Pri teh besedah stopijo Barici solze v oči in žalostno pogleda svoje starše. „Oh oče! mati! rekla je, „prosim vaju, verujta mi, da sem bolna.“

Zdaj stopijo oče bliže k postelji, primejo bolno Barico za roko in rekó: „Glej, ljuba moja! kako lahko bi bila umrla, ako bi ne bili poklicali zdravnika, ki nam je povedal resnico. Skrbeli bomo, da zopet ozdraviš, a ti glej, da se poboljšaš in nikoli ne pozabiš prigovora, ki pravi: Kdor laž govori, vso vero zgubi.

Barica je zopet ozdravela in je bila vsa drugačna deklica. Bila je kakor sestra Anuška, ne samo na vnanjih dobrih lastnostih, nego tudi na vseh ónih lepih čednostih, ki izvirajo iz dobrega, nepokvarjenega srca in lepe čiste duše. Starši so jima napravili novo obleko, v kateri ni bilo nobene razlike. Vsak, kdor je videl dvójčici, Anuško in Barico, rekel je: Jedno srcé in jedna misel.“

Božja skrinjica.

Zivel je nekdam bogat človek, po imenu Benedikt, to je, blagoslavljeni. Tega imena je bil tudi po pravici vreden, ker ga je Bog z vsem obilo blagoslovil, a on je božji blagoslov tudi med ljudi rad razširjal. Prizadeval si je vsacega razveseliti in mu dobro storiti, bodi-si tujcu ali sosedu, posebno pa ubožnim ljudem. A vse to je tako-le delal:

Kadar je kak vesel dan s svojimi prijatelji užival, šel je v čumnato in si mislil: „Mnogo jih je, ki niso tacega dneva imeli, in kaj bi bilo, ako bi bil še jedenkrat toliko gostov povabil? To bi se mojemu premoženju le malo poznalo.“ — Tako misleč položi toliko denarjev, kolikor bi ga bilo kosilo stalo, v majheno skrinjico, katero je „božjo skrinjico“ imenoval.

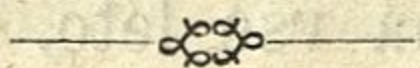
Takisto je delal, ako je komu hiša pogorela ali se kaka druga nesreča prigodila. Vselej je nesrečnikom pomagal z darovi, a potem je šel v svojo čumnato in je rekel sam v sebi: „Pri meni je vse v najlepšem redu in nimam nobene kvare (škode); ali kaj, ko bi se tudi meni taka nesreča pripetila?“ To rekši, položi zopet nekoliko denarjev v skrinjico.

Takisto je mislil in delal Benedikt, ako je toča ljudém polje pobila, povodenj kvaro naredila, ali sploh, če je, bodi-si katera koli nadloga, ljudi zadela. Vselej je vložil nekoliko denarjev v božjo skrinjico, in je rekel: „Tudi meni bi se bilo lahko kaj takega prigodilo.“

Ako mu so ljudjé ponujali draga vina in drage posode, kupoval in užival je take stvari, a vse po méri, kakor to zmérnemu človeku pristoji. Šel je pa zopet v čumnato in si mislil: „Tacih stvari sem sebi mogel kupiti ter si sem s tem svojo imovíno zopet nekoliko pomnóžil!“ To rekši položí nekoliko denarjev v božjo skrinjico. Tudi je dobrega vina pošiljal bolnikom, ako ga so potrebovali v zdravje in krepílo. Tako je Benedikt delal ves čas svojega življenja.

Ko se mu je zadnja ura bližala, zdihovali so siromaki, jokale so vdove in zapuščeni otroci. „Kdo se bo usmilil nas ubogih sirot, ako umrje Benedikt, naš dobrotnik?“

A Benedikt jim reče: „Dober gospodar skrbi tudi takrat za svoje otroke, kadar ga domá ni. Zatorej vzemite „božjo skrinjico“ z vsem, kar ima v sebi. To je dar ubogim vdovam in sirotam, razdelite si in uživajte modro!“ To rekši izročí svojo dušo Bogu, ter mirno zaspí v Gospodu. A skrinjica božja sloví še dandanes po vsem svetu in bo slovéla do konca dni.

Na svetega Miklavža večer.

Ni ga veselejšega dneva za otroke, kakor je dan, ko sveti Miklavž nósi. Po celih štirinajst dni začnó že poprej moliti; pridni so in slušajo te dní, da je veselje; — vsak samo nato misli, kaj mu bo sv. Miklavž prinesel. A marsikateri se hudo vará, in večkrat dobode leskovo ali brezovo šibo mesto lepega darila.

Županovi so ravno odvečerjali. Ne vem, zakaj ni danes otrokom nič kaj dišalo? Jožek se je takój spravil v zapéček in je molil s sklenenima rokama; Tonče pri čelešniku na klop poklekne, a cvetoča Marijca vzame knjigo v roke in pridno číta lepe sestavke. Mati sédejo za kolovrat in vreteno začnè brnèti. Tiho je po hiši, nobeden ne črhne niti besedice. Kaj neki to pomèni? — I nu, nocoj po noči sv. Miklavž nósi, in to se zna, da bi vsak rad, da bi mu kaj prinésel; zato so tako pri miru; zato molijo in čítajo, da jih je veselje gledati.

„Oh, mati!“ začnè za nekaj časa Tonče, „kaj pravite, kaj bo pač meni prinesel sv. Miklavž? Toliko sem že klečal, da me kolèni bolita!“

„Ej, ne vem, če bo kaj družega nego šiba,“ namuzajo se mati. „Ko bi se bil že poprej bolj pridno učil, in rajše ubogal, bi ne rekla tega; ali to še ni dosti, da samo zadnje dni moliš in slušaš, sv. Miklavž gleda na vse leto. Je-li, da ti je zdaj žal, in bi ti ljubše bilo, ako bi se bil drugače

obnašal? — Poboljšaj se tedaj in drugo leto ti bode boljše pri srci nego ti je letos. Glej, sestrici Marijci bo gotovo kaj lepega prinesel! Ona se je pridno učila, zmirom me je lepo slušala in ljubeznjivo z vama ravnala.“

„Dà, dà, Marijca,“ pravijo mati dalje, „nič mi ne pobešaj očí! Ko je ónidan Tonče po nerodnosti zdrobil očetov kozarec, ti si se krivo pripoznala in po nedolžnem pretrpela kazen. Glej, to je bilo v resnici lepó od tebe in od veselja mi je srce v prsah poskakovalo, vidèč, da imam tako dobro hčerko. In zadnjič, ko je stara, uboga Urša pogoréla, in ni imela s čim, da bi oblekla svoje otročiče, podarila si jej ti vse svoje prihranjene krajcarje in vrhu tega si jej še dala svojo obnošeno ruto, zastor in dvoje nogavic. Vidiš, ljuba Marijca, ta tvoja dobra dela je tvoj angel váruh povezal v lep venec in ga položil pred božji préstol. Sv. Miklavž vse to dobro vé; on tudi vé, da rada čítaš in se posebno rada učiš svojega lepega materinega jezika. Vse to je lepó, samo glédi, da iskrica svetih čednosti ne ugasne v tvojem srci!“

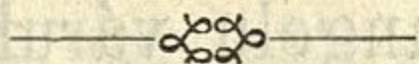
„Mati, sem že odmolil,“ oglasí se zdaj Jožek in skoči izza pečí, „kaj ne, zdaj mi bo sv. Miklavž prinesel zlatih jabolk in zlatih orehov?“

„To se zna, le priden bodi, rad slušaj in uči se rad, potem te bodem tudi jaz rada imela in sv. Miklavžu povedala, da ti bo prav lepih stvarí prinesel. A zdaj idite spat; lepó se Bogu priporočite in svojemu angelu váruhu, potlej pa sladko zaspíte. Idite!“

„Nastáviti, nastáviti!“ zavpijejo otroci jedno-glasno in vsak hití nastavljat svojo posodo sv. Miklavžu, da bo znal kam položiti svoje darove. Tonče prinese velik péhar, Marijca svojo lepo košarico, in Jožek tri klobuke in skledico, ter vse to položí na mizo — ravno pred okno, da sv. Miklavžu ne bode treba v hišo hoditi.

In šli so otroci z ljubo materjo v spalnico ter se vležejo v mehke posteljce. Mati še vsacemu zaznamujejo sv. križ na čelo, poljubijo vsacega in kmalu zaspé vsi v sladkih sanjah. Tončetu se je sanjalo, da vidi sama lepa jabolka, ali ko hoče, da bi segel po njih, dolga šiba ga dregne v nos, in ne more jih doseči. Marijci se je sanjalo od stare Urše; videla jo je, da jej nese v podarjenem zástoru najslajših stvarí, a mlad angelček jej je podaril prelepo ruto obšito z najlepšimi belo-modro-rudečimi trakovi. Jožek si je že v sanjah vse žepe nažokal z zlatimi jabolki in orehi. — Noč počasi izbeží, in jelo se je daniti. Kmalu je bilo vse na nogah in vse hití za napolnjeno mizo. Kaj bom tukaj opisoval, kar je sv. Miklavža roka vse na mizo naložila. Samo toliko naj povem, da je bila cvetoča Marijca najbolj obdarovana, in da je polovico svojih darov razdelila med svoja bratca. A mati vidèč lepo ravnanje svoje hčerke, pritisnili so jo na svoje srcé in poljubili na čelo.

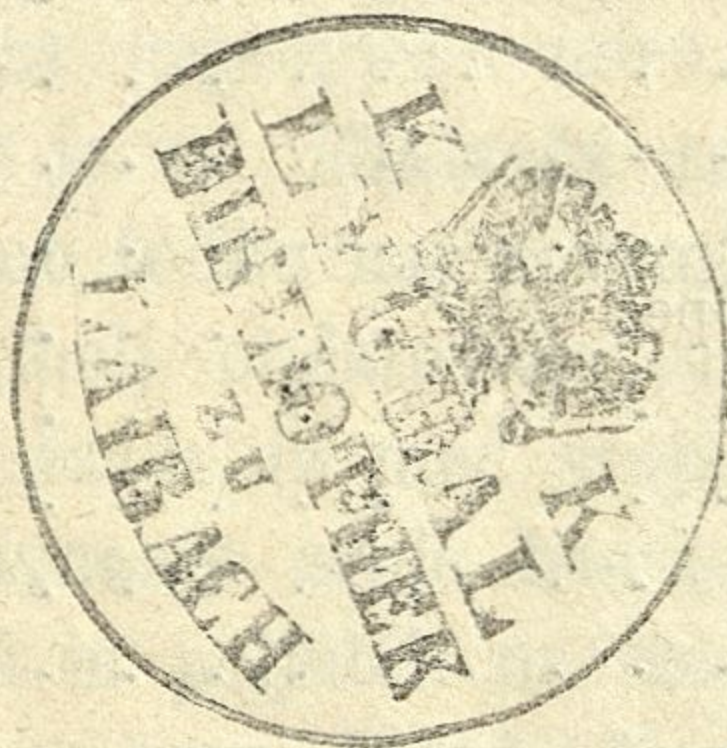
Otroci! kako se vam dopade Marijca?

KAZALO.

	Stran.
Dragoljubci	5
Knjiga modrosti in lepih naukov v prirodi	8
Cvetoča jablana	15
Plačilo milosrčnosti	17
Molitev pomaga	20
Zamorec	22
Ljubezen do staršev	24
Angeli naši prijatelji	26
Kdor druge mrzí, sam sebe grdí	28
Ne zaničuj darov božjih	30
Bodi usmiljen	33
Stanovitost v krščanski veri	34
Tolažba	36
Starček in pes	38
Repata zvezda	40
Ne bodi zavídljiv	42
Bratovska ljubezen	44
Zapravljivec in skopec	45
Kovač in krojač	47
Račun za otroke	48
Svojeglavni otrok	51
Ptičje gnezdo	53
Ptiček	54
Kdo je naš bližnji	55
Bogata njiva	56
Velika skrb	58
Nehvaležnost	60

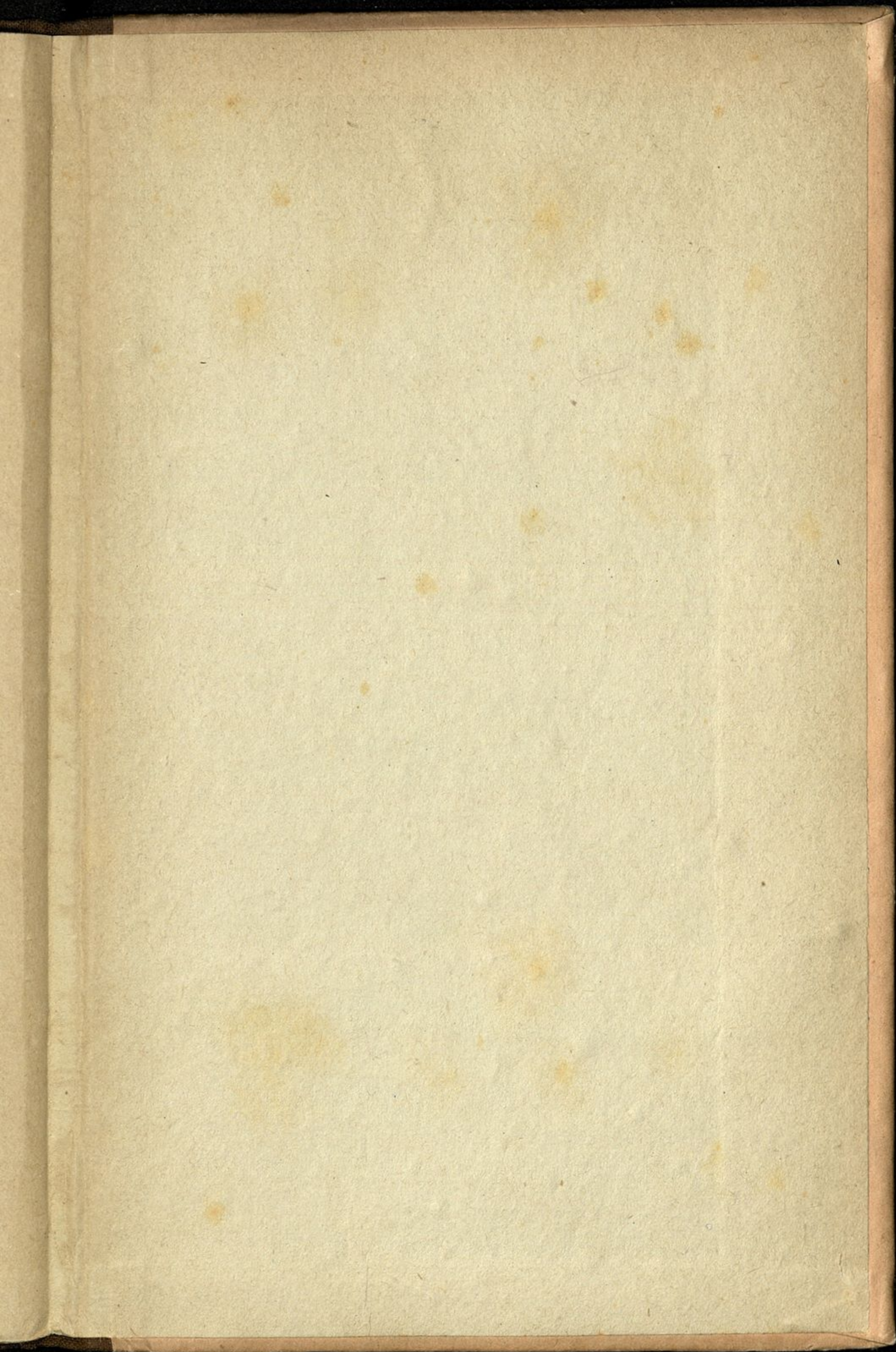
	Stran.
Povračilo	63
Nenavadna pravda	64
Ne zanemarjaj službe božje	66
Usmiljen otrok	69
Nevidni Bog	70
Življenje in smrt	72
Vse drugo je lahko, samo začetek je težak	74
Plačilo za resnico	77
Sreča je slepa, a slepi so tudi ljudje	79
Malopridni Lukec	80
V šoli	84
Kdor laž govori, vso vero zgubi	86
Božja skrinjica	90
Na svetega Miklavža večer	92

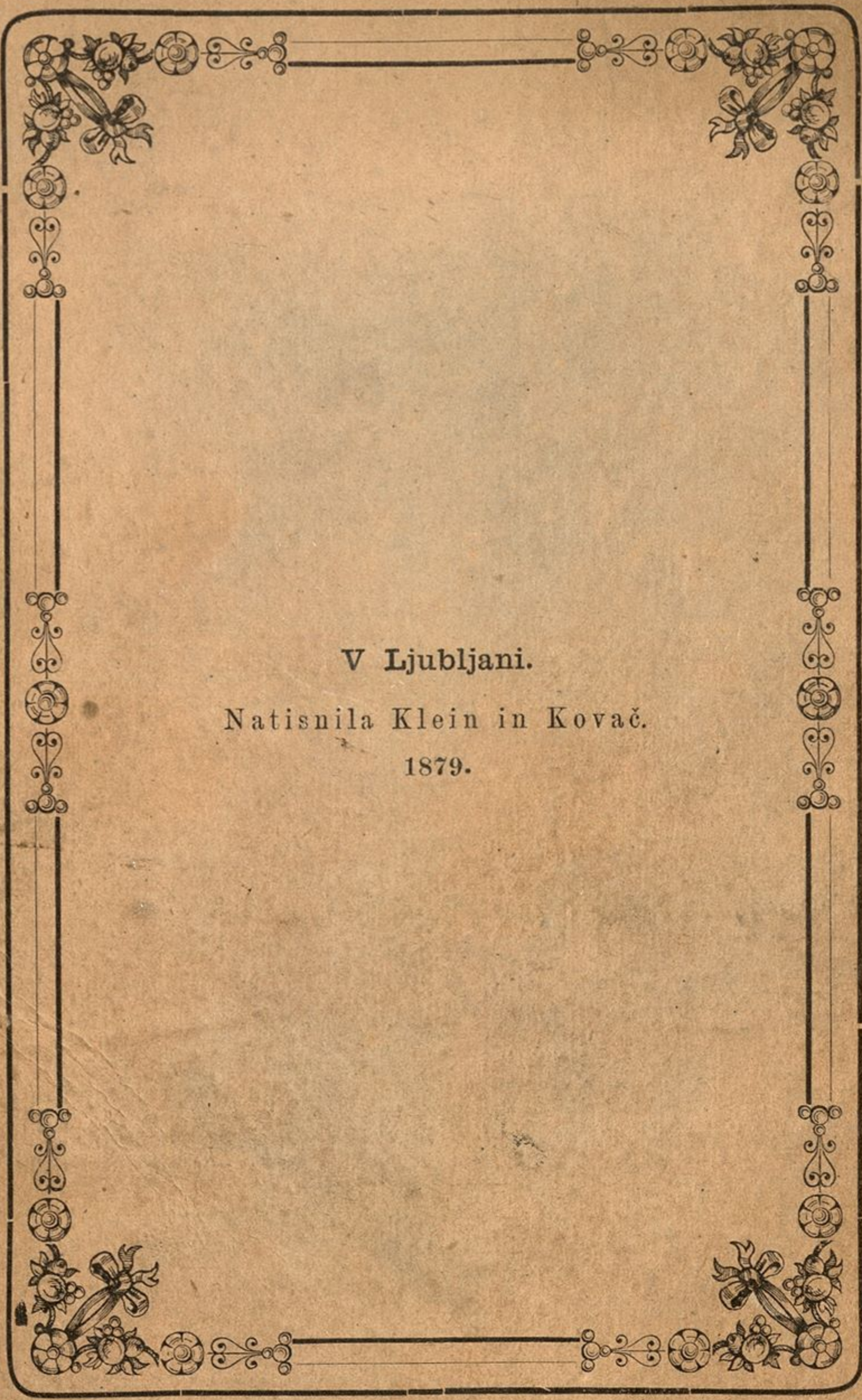

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000511359

V Ljubljani.

Natisnila Klein in Kovač.

1879.